

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускної кафедри
_____ Н. Ф. Ржевська
«_____» _____ 20 __ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИЦІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: «ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ
США ТА ПОЛЬЩІ»**

Виконавець: студентка 4 курсу, 409 групи, Ішбулатова Ельвіра Азатівна

Керівник: кандидат політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин,
інформації та регіональних студій Ялі Максим Харлампійович

Нормоконтролер

(підпис)

(П.І.Б.)

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ..	7
1.1 Поняття та сутність політичного іміджу.....	7
1.2 Складові політичного іміджу країни.....	14
1.3 Особливості формування політичного іміджу держави.....	22
РОЗДІЛ 2 ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ У ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ США	29
2.1 Історія взаємовідносин США та України	29
2.2 Негативний вплив “кольчужного скандалу” на формування політичного іміджу України в США.....	38
2.3. Помаранчева революція та «Революція Гідності» як переломні моменти у формуванні іміджу України та Сполучених Штатах.	42
РОЗДІЛ 3 ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ У ПОЛЬЩІ	52
3.1 Спільні проекти України та Польщі у рамках НАТО та ЄС	52
3.2 Позиція Польщі щодо європейського спрямування України	63
3.3 Зустріч А. Дуди та В.Зеленського як прорив у відносинах України та Польщі	69
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВРУ – Верховна Рада України

ДМС – Державна міграційна служба України

ЕК – Європейська комісія

ЄПС – Європейська політика сусідства

ЄС – Європейський Союз

ІЄСП – Інструмент європейського сусідства й партнерства

КМУ – Кабінет Міністрів України

МКРМС – Міжурядова координаційна рада з питань міжрегіонального співробітництва

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку

ПДА – Порядок денний асоціації

РЄ – Рада Європи

СхП – Східне партнерство

ТКР – транскордонний регіон

ТКС – транскордонне співробітництво

УПС – Угода про партнерство та співробітництво

ЦЄІ – Центральноєвропейська ініціатива

ЦСЕ – Центрально-Східна Європа

ВСТУП

Актуальність. Останні політичні події в різних країнах світу потребують теоретичного обґрунтування. Одним із нагальних питань є побудова та формування політичного іміджу України на Заході. Термін «образ» має ряд визначень у гуманітарних науках. У політичному контексті він спрямований на виявлення особистих та владних характеристик лідера, здатності впливати на громадськість. З наукової точки зору проблема побудови політичного іміджу суперечлива щодо деяких питань, що пов'язано з індивідуальністю та унікальністю кожного нового проекту.

Кожен політичний імідж є винятком, який створювався з урахуванням особистих особливостей кандидата, думок та цінностей виборців, потреб соціальної системи. Поєднання всіх вищезазначених елементів у політичній картині залежить від вибору PR-технологій та механізмів впливу на виборців. Політичне життя сучасної багатосторонньої України демонструє різноманітність самих політичних образів, а також образів та технологій, на яких вони базуються, що актуалізує розгляд цього питання.

Питаннями теоретичного осмислення іміджу в цілому, так і політичного іміджу зокрема, займається низка наук: іміджологія, політологія, соціологія, психологія, філософія та інші. У межах цих наук необхідно відзначити дослідження таких авторів: іміджології (А. Панасюк, Г. Почепцов, В. Шепель), політології (А. Акаймова, В. Бебик, В. Кривошеїн), психології (Г. Андреева, А. Калюжний, Є. Перелигіна), філософії (Н. Барна, О. Скалацька, І. Черемушнікова).

У світлі міжнародної арени на відносини країн впливає значна кількість факторів: політичні, економічні, дипломатичні, ідеологічні, які будуються між національними державами або групами національних держав, а також глобальними та регіональними організаціями, глобальним та регіональним

правом. Імідж держави відіграє незмінну роль у міжнародних відносинах, оскільки це сукупність характеристик, що формуються на основі економічних, політичних, демографічних, національних факторів та процесів їх взаємодії і які визначають рівень соціально-економічних та соціально-політичних відносин.

Національний образ України як держави на світовій арені, сьогодні, на жаль, вкрай непередставимий: це політично нестійка країна, що має низький соціально-економічний рівень розвитку, тривалий конфлікт на Донбасі. Щоб покращити цю ситуацію, за останні п'ять років український уряд провів понад сотню реформ у всіх сферах. Основна мета цих реформ – вдосконалення внутрішньої та зовнішньої політики, посилення економічного розвитку та вдосконалення правової системи держави.

Політичне життя сучасної багатосторонньої України демонструє різноманітність самих політичних образів, а також образів та технологій, на яких вони базуються, що актуалізує розгляд цього питання.

Мета дослідження: дослідити політичний імідж України в США та Польщі, адже ці держави є ключовими союзниками України в протистоянні Російській агресії та Євроатлантичній інтеграції України та дослідити вплив політичного іміджу на розвиток міжнародних відносин.

Об'єкт дослідження: політичний імідж України.

Предмет дослідження: особливості Формування іміджу України та її сприйняття в громадській думці США та Польщі.

Завдання дослідження:

- визначити поняття та сутність політичного іміджу ДЕРЖАВИ;
- дослідити складові політичного іміджу та особливості його формування;
- дослідити політичний імідж у громадській думці США;
- охарактеризувати основні зміни в політичній думці через події «Помаранчевої революції» в Україні;

- визначити основні погляди Польщі щодо політичної спрямованості України;
- охарактеризувати спільні проекти Польщі і України на шляху до НАТО та ЄС

Методи дослідження.

Історизм та систематичність - аналіз подій що формували політичний імідж держави. Метод систематизації та класифікація – визначення ступеня розвитку гуманітарних відносин. Аналіз та синтез, індукція та дедукція, структурно-функціональні, порівняльні та інші методи, дали змогу дослідити систему комунікативних, функціональних, структурних зв'язків між державами, систематизувати інформацію та узагальнити дані матеріали.

Практичне значення. Матеріали дипломної роботи можуть бути використані для подальших досліджень іміджу України, інтеграційних процесів у Європі та приєднання України до європейського політико - правового простору, систематизації інформації та узагальнення даних минулих років. Також дані можуть бути використані в навчальному процесі для розробки програм та навчальних курсів для політологів та міжнародних відносин у викладанні цих дисциплін.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, загальних висновків та списку використаної літератури (65 джерел). Загальний обсяг роботи 86 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ

1.1. Поняття та сутність політичного іміджу держави

У сучасних умовах посилення глобалізаційних процесів у світі велика увага приділяється формуванню позитивного іміджу держави. Внутрішньополітична стабільність, поступальний економічний розвиток є основою формування позитивного іміджу України.

Експерти у своїх роботах стверджують, що в Україні не існує чітко сформульованої та послідовної іміджевої політики, яка насамперед зводилася до однозначно прийнятої національної ідеї всіх верств і шарів суспільства [10]. Адже це пов'язано з невідповідністю багатьох офіційних інформаційних подій фактичному стану світу. Інформаційний простір поширив недовіру не лише до офіційного Києва, а й до України як держави [10].

Образ України у світовому інформаційному просторі визначався суперечливою кількістю факторів внутрішнього та зовнішнього походження, які суттєво впливають на сприйняття України як актора міжнародних відносин. Вступаючи в причинно-наслідкові зв'язки, ці фактори формують політико-дипломатичну та зовнішньоекономічну основу розвитку української держави та суспільства, з одного боку, а з іншого стають предметом підвищеної уваги зовнішнього світу, що впливає на глибину відносин з державними установами, компаніями в Україні.

Оскільки українська політика та громадська думка довгий час були ідеологічно розділеними щодо стратегії реформ політичної системи, економічних перетворень та зовнішньополітичних орієнтацій України, зовнішній світ не зміг чітко бачити перспективи національного розвитку, сформовані поділом державна державна власність.; звернення стягнення; корупція; нехтування

конституційними принципами розподілу влади; нехтування правами громадян; невиконання владою законодавчих норм щодо соціального захисту населення, обмеження роботодавцями конституційних прав працівників; значне збільшення економічного розриву між багатими та бідними тощо. [11].

Етимологія поняття імідж походить від латинського слова *imago* - образ. В українській мові та в повсякденному вживанні слово «імідж» - це англійська, запозичена з політичної лексики [61, с. 27].

У політологічному енциклопедичному словнику подано наступне визначення іміджу як «уявлення про природу об'єкта» [40, с. 17]. У вузькому розумінні образ, пов'язаний з пропагандою та рекламою, постає як «цілеспрямовано розроблений образ – ідея, яка через асоціації надає об'єкту (явищу, особистості, продукту тощо) додаткові цінності (соціальні, політичні, соціально-психологічні, естетичні тощо) і завдяки цьому завжди сприяє більш цілеспрямованому та емоційному сприйняттю»[40, с. 17].

Сучасний український дослідник В. Бебик зазначає, що на політичному рівні імідж «створюється на основі дуже специфічного набору інформаційних, емоційно-комунікативних та факторіальних факторів» [9, с. 349]. На думку автора, «поєднання раціональних та ірраціональних факторів, що впливають на суспільну та індивідуальну свідомість, вимагає комплексного, системного підходу до вивчення цих проблем, заснованого на використанні наукових методів політології та соціопсихологічних досліджень та творчих методів, характерних для світу мистецтва»[9, с. 349].

Інший сучасний український дослідник С. Денисюк пропонує системну концепцію формування іміджу політичного лідера.

Дослідження автора ґрунтуються на політико-психологічному підході, діалектичному методі, історичному методі, що призвело до висновку про існування двох механізмів формування іміджевої політики: результат ситуативного формування уявлень про політичного лідера щодо його особистої

позиції в певній соціальній ситуації, яку може поділити більшість виборців» [16, с. 6].

Один із основоположників ідеології на пострадянському просторі Г. Почепцов визначає імідж як засіб комунікації, що пов'язує політику зі своєю аудиторією.

Виходячи з цієї важливої особливості іміджу, автор визначає його як «відображення» інтересів аудиторії і політики та «намагається поєднати ці інтереси, уникнути одностороннього тиску згори, який властивий тоталітарному суспільству» [43, с. 484]. Результатом цієї взаємодії є те, що «населення отримує інформацію та політичний продукт, що найбільше відповідає його інтересам» [43, с. 484]. Сучасний російський дослідник В. Волков дає таке визначення політичного іміджу - «він формується в масовій свідомості емоційно забарвленого образу конкретного політичного лідера або політичної організації, що має характер стереотипу» [10, с. 94].

А інформаційні технології все частіше використовуються для маніпулювання свідомістю найширших верств населення, знищення традиційного та створення нових форм, засобів та механізмів ідентифікації особистості, колективу, нації. Як справедливо зазначає В. Пугачов, формування ілюзій щодо вільного вибору шляхом прямого обману, маніпуляцій та програмування психіки завжди відбувалося і серед усіх народів. Однак у політиці таке управління свободою здійснювалось переважно епізодично стосовно окремих людей або відносно невеликих груп суспільства і було орієнтоване головним чином на формування політичної пасивності та апатії серед підданих чи громадян [45, с. 16].

Не секрет, що інформаційний простір всередині і за межами держави стає полем битви влади. Тому із дедалі більшим вдосконаленням інформаційно-комунікаційних технологій значення іміджу держави, який можна без перебільшення розглядати як важливий фактор міжнародних відносин, значно

зросло. Образ окремої держави за своєю природою служить сигналом іншим державам про ступінь довіри до неї.

На думку А. Козлова, образ є стратегічно важливою характеристикою. Від цього залежить діяльність держави, її успішна співпраця на міжнародному ринку. Нарешті, в сучасному світі країна не може існувати в повній ізоляції або без взаємодії з іншими державами на різних рівнях, від економічного співробітництва до обміну досвідом у галузі освіти [19].

Тому розробка ефективної іміджевої стратегії має стати сьогодні стратегічним пріоритетом для України. Образ України повинен бути не лише орієнтиром для майбутнього розвитку, сигналом для всіх громадян держави про перспективи цього розвитку, а й презентацією України в міжнародному інформаційному просторі. Тому образ української держави, звичайно, повинен бути наповнений позитивним змістом, що демонструє готовність до діалогу з іншими країнами. Держава зацікавлена у створенні позитивного іміджу з кількох причин: по-перше, створити позитивне враження про себе в очах свого населення та зовнішнього світу; по-друге, імідж сприяє зміцненню позицій держави на міжнародній арені, захисту національних інтересів.

На думку Є. Галумова, імідж держави повинен виконувати низку комунікативних функцій, зокрема:

- ідентифікацію (полегшення сприйняття інформації про позитивні сторони життя);
- ідеалізація (надання режиму найбільшої допомоги у сприйнятті образів держави, проектування на аудиторію тих характеристик, які є найбільш важливими для певної цільової групи);
- опозиція (підготовка основи для створення позитивного іміджу країни на основі образів інших країн або минулого країни);
- номінативна функція (відокремлення держави в геополітичному просторі від інших держав, демонстрація її особливих якостей);

- естетична функція (уточнення враження, створюваного пейзажем);
- функція адреси (звернення зображення до певної цільової аудиторії).

На думку вчених, міжнародний імідж держави повинен бути простим і схематичним. На думку К. Гаджисєва, компактність зображення, його простота та підхід до загальної сукупності досягається шляхом відсікання непотрібного з точки зору його творців, облич та персонажів та підкреслення тих характеристик, які можуть або принаймні спроектовані щоб підкреслити індивідуальність та унікальність.

Політичний образ сучасної держави, пише А. Пеконіді – це уявний, цілеспрямовано побудований професіоналами громадян своєї країни та за кордоном багаторівневий образ держави, створений на основі політичних цілей та намірів. Основним каналом формування, трансформації та тиражування політичного іміджу сучасної держави є засоби масової інформації, які задають програму, зосереджують аудиторію на певних подіях, виступають інтерпретатором соціально-культурного та політичного та економічного життя [16, с. 12].

О. Швець визначає політичний імідж України як «частину історичного, політичного та культурного світового простору, оцінка якого відбувається в політичних структурах та інституціях». На думку дослідника, цей напрям є важливим фактором усвідомлення світовою спільнотою взаємодій між державами, виявляє масштаби та складність побудови сучасної політичної системи у світі, в якому відбуваються динамічні перетворення нових образів держави [49, с.19]. О. Дубас вважає, що структура політичного іміджу України містить такі складові: образ держави та зовнішню політику держави, образ глави держави, образ ключових сфер життя - політичної, економічної, соціально, культурна [22, с. 168]. П. Жукова виділяє такі фактори, що формують імідж держави, як система державної влади, політична система, соціально-психологічні

настрої в суспільстві, ідентичність нації та держави, імідж політичних лідерів, інвестиційна привабливість країни, успіх політичних брендів [32, с. 16].

На думку Є. Галумова, образ держави – це національна цінність міжнародного значення, яка існує в певному просторі та часі. Образ держави – це «сукупність об'єктивно взаємопов'язаних характеристик державної системи (економічної, географічної, національної, культурної, демографічної та ін.), що формуються в процесі еволюційного розвитку державності як складної багатофакторної підсистеми світового порядку, так званій ефективність взаємодії визначає соціальні тенденції – економічні, соціально-політичні, національно-конфесійні та інші процеси в країні. Це основа, що визначає репутацію країни у свідомості світового співтовариства в результаті певних дій її суб'єктів взаємодія із зовнішнім світом» [18].

З точки зору Д. Гавра, образ держави - це «сукупність відносно стійких, символічно опосередкованих, символічно виражених, когнітивно обґрунтованих та емоційно забарвлених уявлень про державу (країну), її своєрідність та специфіку, сформовану в свідомості певних груп» [12, с. 102].

На думку Ю. Бібу полягає в сутності образу держави в колективній ідеї держави, спрямований на захист загальної волі. Зміст образу держави охоплює уявлення людей про минуле, сьогодення та майбутнє цієї установи, її характеристики. Стереотипи про створену державу, з одного боку, ґрунтуються на її об'єктивних характеристиках, враховуючи історичні особливості її розвитку, з іншого боку, вони формуються за допомогою «міфологізації та інформаційно-комунікаційних технологій, опосередкованих колективним досвідом. людей» [51, с. 6].

Як пише А. Козлов, «образ держави формується з багатьох різних аспектів, багато з яких не підлягають жодним коригуванням» [19]. Історичні факти про діяльність країни дійсно можна подати з різних сторін, але сам факт певних подій вже не можна змінити. Крім того, слід мати на увазі, що різні країни можуть

інтерпретувати історичні факти для власної вигоди, які також не можна контролювати жодним чином.

З точки зору Г. Патарая, образ – це «спеціально створений, заздалегідь сформульований соціально-психологічний образ, який сприяє формуванню певної ідеї, уявлення про когось або щось для досягнення певної мети». Імідж держави формується під впливом таких факторів, як історичне минуле, географічне розташування країни, вплив органів державної влади на внутрішню та зовнішню політику держави.

На думку З. Циренжапова, образ держави повинен набувати характеру стереотипу, емоційно забарвленого набору уявлень про країну в основних сферах її життя: політичній, економічній, соціальній, науковій, культурній, спортивній [47, с.15].

Образ держави, таким чином, включає компоненти, які логічно включати в образ країни, зокрема сприйняття минулого людьми, об'єктивні характеристики держави з урахуванням історичних особливостей її розвитку. Враховуючи те, що в суспільній свідомості термін держава та її образ асоціюється з географічними, економічними, політичними та іншими характеристиками, що є визначальними для суспільства, що проживає на певній території, у науковій літературі терміни «імідж держави» та «образ країни» часто трактуються як синоніми.

Також важливими є такі функції, як насиченість інформацією, значне емоційне навантаження з обмеженим набором персонажів; динаміка, що включає здатність швидко та ефективно обробляти та представляти відповідно до мети зображення зміни змін у внутрішніх та зовнішніх реаліях; замаскована ідеалізація певного набору якостей, що не повинно суттєво суперечити керівним принципам та мінливим психологічним очікуванням цільової групи [54, с. 5–6].

У сучасній політології та зв'язках з громадськістю існує ряд технологій для створення політичного іміджу. Головне – це аналіз об'єкта (політичного лідера), аудиторії та каналів, за допомогою яких буде здійснюватися вплив на

громадськість. Політична картина включає не лише розробку та створення привабливої картини політики для громадськості, але й пошук взаємодії з різними групами громадськості.[18].

1.2 Складові політичного іміджу держави

Швидкі зміни другої половини ХХ – початок ХХІ. Століття у житті світового співтовариства (включаючи закінчення «холодної війни», людський прогрес, швидку глобалізацію) спричинили «розмиття» державних кордонів, посилення міждержавної конкуренції, інформаційно-комунікаційну діяльність та інтереси всіх держав. За цих умов феномен іміджу держави, який був відомий у часи Макіавеллі як «державна маска», набуває нового значення і стає стратегічним ресурсом кожної держави. На сьогоднішній день на політичній карті світу досить важко знайти державу, яка б не цікавилася її іміджем. Адже цілеспрямована політика формування привабливого іміджу держави сприяє захисту її національних інтересів, досягненню зовнішньополітичних цілей та створенню атмосфери підтримки світових спільнот за її дії на міжнародній арені.

Протягом століть феномен політичного іміджу держави вимагає наукового розуміння. Прості приклади доводять важливість цього. Оскільки явище політичного іміджу держави в сучасних умовах розвитку суспільства відіграє важливу роль і впливає на його становище всередині та за межами країни.

Україна, спустошена політичною кризою, має насамперед імідж політично нестабільної держави, що, звичайно, не приносить користі ні її політичній еліті, ні її громадянам. Тому потрібні цілеспрямовані теоретично обґрунтовані кроки держави для того, щоб створити певну привабливу політичну картину.

На думку Д. Ольшанського, політичний образ держави (далі - ПІД) – це уявний образ держави, який формується у свідомості громадян та іноземної аудиторії. Він формується в процесі комунікативної взаємодії суб'єктів

економічного, соціального та політичного життя в країні та за кордоном »[4, с. 166]. Слід підкреслити, що образ держави – це не просто ментальний образ свідомості як відображення дійсності. Це цілеспрямоване моделювання реальності, змодельоване фахівцями – віртуальне зображення, яке насправді має чотири основні компоненти, які можна розглядати як рівні зображення.

По-перше, це певний вихідний матеріал, який попередньо обробляється, щоб мінімізувати негативні аспекти та максимізувати позитивні властивості. По-друге, це та сама модель, розміщена на підготовленому вихідному матеріалі. По-третє, це необхідні збої, спричинені каналами відеотрансляції (особливо ЗМІ), та засоби їх тиражування. І по-четверте, це результат активної особистої роботи аудиторії та певного суб'єкта сприйняття, який у його свідомості буде остаточний цілісний образ на основі вимушеної моделі, але з урахуванням власних ідей [3, с. 124–126].

Тому політичний імідж держави як її цілеспрямовано побудований імідж насправді має двох основних бенефіціарів: суспільство в країні та світове співтовариство. Зрозуміло, що кожна держава потребує позитивного політичного іміджу, який сприятиме її соціально-економічному та політичному розвитку та розширенню відносин із зовнішнім світом [9].

Найважливішою особливістю ПІД, як підкреслюють більшість вчених, є його функціональність. Іншими словами, створення певного образу держави не є самоціллю. Поліпшуючи імідж країни, ми спершу спробуємо досягти з нею певних цілей [10].

Отже, повне найменування виконує наступні функції щодо внутрішнього заповнення. Перший – це зміцнення та підтримка солідарності в суспільстві та запобігання соціальним та класовим конфліктам. Позитивний ПІД допомагає правлячому класу підтримувати обраний шлях розвитку суспільства та держави і, звичайно, залишатися при владі. Сприятливий внутрішньополітичний імідж

формує позитивний настрій населення в період активних соціальних змін. Щодо зовнішніх функцій ПД, слід виділити наступне:

- 1) Активна інтеграція у світове політичне та економічне суспільство, оскільки в умовах складної глобалізації політична ізоляція держави на міжнародній арені через її негативне сприйняття світовим співтовариством може призвести до гуманітарної та соціально-економічної катастрофи (КНДР, Ірак за часів Хусейна та ін.);
- 2) забезпечення безпеки країни від політичного та військового тиску ззовні;
- 3) забезпечення підтримки світової спільноти правлячої еліти як джерела боротьби з опозицією;
- 4) сприяння національному підприємництву та залученню іноземних інвестицій;
- 5) підтримка розвитку туристичного сектору;
- 6) підтримка та захист громадян у зовнішніх відносинах.

Проблемним питанням з точки зору теорії та практики є співіснування обох політичних образів держави – внутрішнього та зовнішнього. Ідеальним варіантом є, звичайно, співіснування обох позитивних образів, коли соціальні цінності країни відповідають системі світових цінностей – таких як «свобода людини», «мир у світі», «свобода слова», «національний суверенітет». (Це основа зовнішньополітичного іміджу США.)

Однак на практиці досягти цієї ідеальної держави важко. Країни Сходу частіше воліють створювати сильний внутрішній імідж як гарантію внутрішньої політичної стабільності. Однак процеси складної глобалізації, швидше за все, змусять усі країни світу зосередитися насамперед на створенні та підтримці привабливого зовнішнього іміджу.

Політичний імідж держави – це багатокomпонентне явище, яке має складну структуру. Сучасні дослідження в галузі політології, соціології та політичної іміджелогії дозволяють виділити такі структурні компоненти явища:

- Суб'єктивна – образ політичного лідера, образ політичної еліти, образ політичних інститутів влади, образ політичних партій при владі та опозиції, образ збройних сил, образ дипломатів;
- Об'єктивна – імідж політичного режиму, образ рівня демократії, образ соціально-економічного розвитку, образ законодавчих та судово-виконавчих відносин, образ релігійних відносин, образ зовнішньополітичних дій;
- Час – культурно-історичні факти, поточні політичні події, політичні прогнози;
- Комунікативні – модель зображення, канали передачі та реплікації, одержувачі.

Політичний імідж ми сприймаємо як цілеспрямовано сформований образ політика, який покликаний чинити емоційно-психологічний вплив на певну соціальну спільноту [10, с. 15]. Це не просто ментальний образ свідомості як відображення дійсності. Це спеціально розроблена спеціальна рефлексія, тобто відображення зображення, яке вже було створене експертами, так званими виробниками, на основі певної реальності [24, с. 550]. Оскільки зображення відтворюється засобами масової інформації, його можна вважати явищем спілкування.

Основна комунікаційна функція іміджу – полегшити сприйняття аудиторією інформації про політику, спроектувати на неї ті характеристики, які вважаються найкращими в певному виборчому середовищі, та підготувати основу для формування вибору цього кандидата [18, с. 180].

Слід зазначити, що в масовій свідомості кожного народу існує певний ідеальний стереотипний образ політичного лідера з низкою «необхідних» рис у кожній окремій політичній ситуації. Такий ідеальний стандарт формується в

різних соціальних групах і відображає звички, пріоритети, потреби і, зрештою, визначає груповий вибір політиків.

Ідеальний стандарт можна умовно «розкласти» на окремі важливі (у певній соціальній групі) характеристики, які стануть головними складовими вибору. Політичний лідер, образ якого відповідає цьому переліку якостей, має великі шанси бути відомим [40, с. 51].

Щодо природи образу, російський політолог Д. Ольшанський, який описав це явище насамперед як форму політичної комунікації, вважає, що його можна розглядати не лише як стереотип, а й як міф, близький до інформативного повідомлення [24, с. 553]. Побудова сучасних політичних міфів, включаючи образи політиків, полягає у використанні політичної реклами та PR-технологій. Це може бути міф про президента (у формі всезнаючого, здатного покарати будь-якого незграбного боса), боса («домашнього батька», без якого все зазнає краху), партії (єдиного рятівника держави) тощо.

Ці міфи є невід'ємними частинами картин. На міфологічній основі додаються інші складові образу – інформативні, емоційні, мотиваційні тощо. оскільки образ має природу міфу та стереотипу, він відображає ключові позиції, на які, безсумнівно, реагує масова свідомість. Це спроба перевести масову свідомість в автоматичні реакції. Враховуючи цю психологічну основу явища, Г. Почепцов [31, с. 47 - 48] визначив три функції зображення:

Г. Почепцов зазначає, що функцію ідеалізації не можна трактувати як оманливу. Зрештою, коли лідер хоче пристосуватись до очікувань виборців, таке коригування слід оцінювати позитивно. На наш погляд, цей коментар є правильним. Хоча в політичній та психологічній науці термін «імідж» трактується насамперед як маніпулятивний образ, ми не повинні забувати, що побудова успішного іміджу багато в чому приписується не лідеру неіснуючих характеристик і створює помилковий, нереальний образ, розвиток його справжніх якостей і очікуваних позитивних властивостей.

У цьому напрямку, на наш погляд, повинен розвиватися сучасний український політичний маркетинг та створення іміджу. Спроби грубо маніпулювати громадською думкою можуть повернутися. Особливо зараз, коли довіра громадськості до державних структур та політичних інститутів різко впала. За результатами останніх виборчих кампаній, український електорат зосередив свою увагу не в першу чергу на «політико-технологічних конвертах» кандидатів, а на результатах їх політичної діяльності.

Між політичним режимом, рівнем демократії та соціально-економічним розвитком важливу роль відіграє встановлення однакових політичних та економічних відносин з іншими державами, особливо у сприйнятті країни світовою спільнотою. Повторюючи загальновизнані типи політичного режиму, образ держави може бути демократичним, авторитарним, деспотичним, тоталітарним та анархічним. Звичайно, образ таких високорозвинених країн, як США та Європа, належить до демократичного типу. Тому всі намагаються встановити однакові відносини з країнами, які також мають демократичний імідж, і впливати на інші типи країн.

Образ соціально-економічного розвитку та рівень демократії в структурі ПД є базовим компонентом інвестиційної привабливості країни та розвитку національного бізнесу. З цієї точки зору, на думку доктора економічних наук В. Задорожного, найбільш характерні риси ПД, які впливають на розвиток економічних відносин держави: політична стабільність у державі, регіональна політична стабільність, податкова стабільність, захист приватної власності, повага закону як головної фундаментальної організації суспільства [3].

Основою формування політичного іміджу будь-якої держави є її культурно-історична спадщина, серед якої необхідно виділити найважливіші історичні події, внесок у світову історію, важливих історичних постатей. Однак не слід вважати, що імідж держави створюється лише позитивними подіями чи особистостями. Вони сприймають їх більш емоційно і створюють певні

стереотипи та міфи, негативні події чи політичних діячів. Тут велике значення має соціальна, культурна та історична база громади, яка сприймає та створює образ у своїй уяві. Якщо розглядати образ як образ, який цілеспрямовано створюється в уяві людини, слід усвідомити, що будь-який образ має два основних механізми формування: «стихійний» та «організований» [6, с. 122].

Дуже важливо враховувати поточні політичні події, які відбулися стихійно, природно, а не внаслідок роботи творців зображень. Політичні прогнози та політичні очікування бенефіціарів іміджу різних соціальних груп відіграють важливу роль у створенні ПД в країні та за кордоном. Важливо врахувати їх при створенні моделі необхідного іміджу та розробці стратегічної програми для його реалізації.

Зараз компоненти комунікації ПД становлять сферу особливого наукового інтересу, кожна з яких заслуговує окремого дисертаційного дослідження.

На думку вчених, ЗМІ виконують дві найважливіші, тісно пов'язані між собою функції в політиці: моніторинг політичного життя від імені суспільства та забезпечення представництва в публічній сфері [10]. Вони будують політичний образ держави, який не базується виключно на реальності, і таким чином створюють нову реальність: ідеальні моделі або образи ворогів. Сьогодні уряд багатьох країн широко використовує відносно новий канал зв'язку в політичній сфері, такий як Інтернет, для формування іміджу держави серед громадян та іноземців.

Прикладом цього є поява «електронного урядування» – системи інтерактивної взаємодії між державою та громадянами через Інтернет. Ознаками «електронного уряду» є орієнтація на громадян, зручність та простота.

Однак, зображення як продукт спілкування визначає не лише його носія. Сприйняття ПД досить тісно пов'язане з очікуваннями та ідеальними образами одержувачів – цільової групи створеного образу. Це також обумовлено раціональними вимогами, інтересами та соціокультурними схемами,

стереотипами масової свідомості. Соціокультурні повинні включати принципи, що стосуються місця проживання, способу життя, історичного досвіду, характеру, ідеалів, людських цінностей або соціальної групи.

Таким чином, позитивний політичний імідж держави може виникнути лише в тому випадку, якщо вона орієнтована на певні соціальні групи, певне коло бенефіціарів, що задовольняють їх потреби.

Глобальні процеси в політичному, економічному, соціально-культурному житті людства пов'язані з неодноразовим посиленням образних факторів у міжнародному та національному політичному просторі. Політичний імідж держави – це дуже складне багатоконпонентне явище, яке оцінюється не тільки в політичних структурах та інституціях, але й у масовій аудиторії.

Детальне розуміння його структурних та комунікаційних компонентів допомагає глибоко зрозуміти це явище. Це пов'язано з розподілом ПІД на структурні компоненти відповідно до предмета, об'єкта, часу та комунікаційного процесу, завдяки чому модель створення необхідного образу для певної цільової аудиторії є чіткою та логічною. Врешті-решт, політична комунікація та інформація, а також психологічний вплив на суспільство мають стратегічне значення для кожної держави сьогодні.

1.3. Особливості формування політичного іміджу держави

Основними суб'єктами формування політичного іміджу держави є її основні владні інститути: президент (адміністрація президента), законодавча влада (парламент), виконавча влада (уряд), судова влада, політичні партії, органи місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що вони не цілеспрямовано працюють над створенням позитивного іміджу, але власний імідж та імідж держави в цілому залежать від їх діяльності, реалізації політичних програм та ступеня відповідності своєї політики

громадськості. Крім того, засоби масової інформації, діяльність громадських об'єднань та рухів мають значний вплив на формування іміджу держави.

Позитивний політичний імідж відображається як у високій оцінці популярності його носія та можливості впливу на громадську думку, так і в активному формуванні політичної діяльності держави та суспільства в цілому. Імідж – це, як правило, цілеспрямовано створений образ (хоча його можна створити спонтанно).

«Створення іміджу – це процес, спрямований на створення певного образу об'єкта (прототипу зображення) у людей (в аудиторії зображення) з певною оцінкою цього образу у формі свідомого або несвідомого мислення над цим образом (прототипом) з метою для досягнення психологічної уваги аудиторії до певного обсягу»[63, с. 35].

Формування політичного іміджу має кілька рівнів, а саме: створення в аудиторії образу бажаного іміджу політичного об'єкта; створення в аудиторії образу певної думки про об'єкт; формування тяжіння – привернення уваги до об'єкта на основі позитивної думки про нього (або, у виняткових випадках, відхилення, коли формується зворотний образ конкурента) [3, с. 19].

Виокремимо основні фактори, які впливають на формування позитивного іміджу держави.

Зокрема, Є. Галумов перелічує три групи цих факторів.

1. «Умовно статичні» фактори, що формують імідж держави: потенціал природних ресурсів; національна та культурна спадщина; відносно постійні геополітичні фактори (географічне розташування, протяжність кордонів, площа, вихід до морів); історичні події, що вплинули на розвиток державності, внесок важливих особистостей, імідж яких нерозривно пов'язаний з історією держави; основна форма правління та структура управління.

2. «Умовно динамічні» соціологічні фактори: соціально-психологічні установки в суспільстві; форми соціально-політичної інтеграції громадян;

структура, характер та принципи діяльності громадських та політичних об'єднань; морально-ціннісні аспекти розвитку суспільства.

3. «Умовно динамічні» інституційні фактори, що формують імідж держави: стабільність економіки, яка оцінюється за сукупністю показників динаміки ВВП, доходу на душу населення, інвестицій, фінансової забезпеченості бюджетів усіх рівнів; «Правовий простір» держави та відповідність правових норм міжнародним нормам; функції, повноваження та механізми державного регулювання різних сфер діяльності в країні. Г. Даулінг називає такі фактори формування іміджу держави [10, с. 116]:

На думку Л. Прудникова, структура політичного іміджу держави, що формується у різних суб'єктів на основі їх сприйняття, містить три важливі компоненти:

1. офіційна інформація про державу та її інститути (особливо їх політика, діяльність);
2. загальна інформація про державу та її політичні інститути, лідерів, еліту як соціальні організми;
3. життєві (практичні) відомості про державу, конкретну діяльність чиновників та органів державної влади [7, с. 234].

Така структура дозволяє визначити потенційні можливості різних політичних інститутів і соціальних груп впливати на ті чи інші структурні елементи іміджу держави. Очевидно, що державні органи можуть досить ефективно організовувати та контролювати перший компонент, впливати в тій чи іншій мірі на другий, але практично не можуть впливати на третій компонент.

Тим часом, засоби масової інформації можуть брати активну участь у формуванні всіх компонентів іміджу, але найбільше впливають на другий компонент, тобто узагальнюють уявлення про державу. Громадяни, індивідуально чи у складі певних соціальних груп, досить пасивні учасники

реалізації першого і другого компонентів, але, разом з тим, активно формують третій компонент. Е. Галумов пропонує своє бачення структури політичного іміджу держави: вона складається з образу демократії країни; іміджу влади; іміджу економіки країни; зовнішньополітичного іміджу країни; іміджу її інформаційної політики [29, с. 46].

Одним із важливих функціональних завдань іміджу держави є формування в суспільстві розуміння того, що без держави та її основних інститутів існування будь-якої країни неможливе. Держава є об'єктивно необхідним політичним інститутом для можливості існування суспільства загалом.

Основні функції іміджу держави:

Функція ідентифікації. Ця комунікаційна функція дозволяє аудиторії полегшити сприйняття інформації про позитивні сторони життя в країні, оскільки масова свідомість готова отримувати лише ключову інформацію, що визначає основні параметри об'єкта.

Функція ідеалізації. Ця функція необхідна для забезпечення найбільш сприятливого сприйняття зображення пейзажу, тоді як на аудиторію проєктуються характеристики, найбільш вигідні для конкретної цільової аудиторії.

Функція опозиції (створюється на основі образу інших держав або минулого певної держави). Ця особливість необхідна для підготовки ґрунту для створення позитивного іміджу держави в певний момент її розвитку.

Номінативна функція визначає (відрізняє) державу в певній геополітичній ситуації від інших держав, демонструючи її особливості.

Адресна функція. Ця функція необхідна на вимогу виборців для того, щоб імідж держави відповідав очікуванням цільової групи [18].

Імідж держави повинен функціонально вирішувати важливі проблеми [31, с. 136]. Першим завданням є формування позитивного (ефективного) іміджу держави та її структур, а також їх ефективної діяльності в суспільстві. Це означає,

що суспільство, засоби масової інформації та політичне керівництво повинні дати чітку відповідь на питання про стан державного апарату та ступінь його функціональної готовності; виконувати поточні політичні та управлінські завдання.

Це означає, що суспільству та державі потрібні, крім засобів масової інформації, також спеціальні органи, які цілеспрямовано та професійно здійснювали б формування та закріплення позитивного іміджу держави. Друге завдання – рекламувати державну службу, громадськість, установи. У багатьох демократіях до реклами, що стосується суспільних інтересів, ставляться дуже відповідально як до її невід’ємної частини людських та фінансові ресурси. Третім завданням є підвищення ступеня відкритості держави для суспільства та рішень, які вона приймає в політичній, фінансовій та інформаційній сферах.

Політичні та урядові структури на будь-якому рівні повинні систематично розкривати (а не приховувати) необхідне, повна та об’єктивна інформація про фактичне виконання планів політики для своєчасного прийняття політичних рішень. Отже, мова йде про цивільний контроль над політичною системою в цілому, і, перш за все, над державою, що робить їх відкритими та зрозумілими для суспільних інститутів, які діють відповідно до своїх функціональних цілей у порядку, передбаченому конституцією та законами.

У реальних соціально-політичних процесах цей контроль є системою заходів, що забезпечують своєчасне виявлення негативних тенденцій у житті (функціонуванні) певних державних організацій чи установ. Основна мета цивільного контролю – збирати інформацію про проблеми, що виникають, виявляти їх першопричини та необхідність своєчасно реагувати, а також надавати цю інформацію органам влади, які зобов’язані приймати відповідні рішення[50].

Сутність громадянського контролю полягає в активній діяльності громадян (як через державу і політичні інститути, так і через громадські об’єднання–асоціації, комітети, рухи тощо), спрямований на те, щоб стан держави, політичних

і суспільних інститутів, їх функціонування не суперечили законам і відповідали потребам та інтересам суспільства.

Четверте завдання полягає в забезпеченні політичної освіти громадян для здійснення ефективного громадянського контролю над державою. Крім того, ця освіта сприятиме якісному формуванню основних урядових підрозділів під час виборів та усуне популістські наміри різних сил, які беруть участь у боротьбі за владу.

Основними завданнями політичної освіти є: надання об'єктивної інформації про фактори та взаємозв'язки політичних процесів; формувати політичну свідомість, можливості та готовність до політичної оцінки; усвідомлювати та захищати свою позицію в суспільстві та державі; просувати основні цінності вільного демократичного суспільства; сприяти розумінню сутності правил поведінки, встановлених у демократичному суспільстві, та створенню демократичного стилю поведінки.

П'ятою функцією політичного іміджу є патріотичне виховання громадян, тобто повага до національних символів, історії країни, а також підтримка держави. Позитивний образ держави відіграє важливу інформаційно-виховну роль для її громадян, і, у першу чергу, для молодого покоління. Від іміджу держави залежить рівень патріотизму громадян, її авторитет на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ У ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ США

2.1 Історія взаємовідносин США та України

Сьогодні перед Україною стоїть багато важливих зовнішньополітичних викликів, вирішення яких сприяло б покращенню іміджу нашої країни на світовій арені та реалізації її національних інтересів. Особливе місце серед них займають відносини з нашими стратегічними партнерами.

Аналізуючи відносини стратегічного партнерства, слід зазначити, що вони можливі лише між країнами, національні інтереси яких здебільшого збігаються з основними міжнародними та регіональними проблемами. Зовнішньополітичні інтереси України включають такі тези:

- 1) забезпечення сприятливих зовнішніх умов для динамічного соціально-політичного розвитку держави, утвердження її як повноцінного суб'єкта європейської та світової спільноти;
- 2) захист від зовнішніх загроз шляхом активної участі у створенні загальноєвропейської архітектури безпеки з поступовим вступом (як повноправного члена) до провідних євроатлантичних інститутів безпеки;
- 3) зміцнення відносин Стратегічного партнерства із зацікавленими державами та можливістю допомогти Україні у виконанні її пріоритетних стратегічних цілей, активно та ефективно лобіюючи інтереси Києва у відносинах зі світовим співтовариством;
- 4) підтримка дружніх, взаємовигідних відносин із сусідніми країнами, створення держави як автономного регіонального партнера [2, с.12].

Міжнародне співробітництво зі США завжди займало особливе місце у зовнішній політиці України. Це об'єктивно через роль Сполучених Штатів у світі, а також спільні довгострокові інтереси обох країн. План, підписаний 1 квітня

2008 року, визначив основні напрямки співпраці, які повністю відповідають викладеним вище пріоритетам зовнішньої політики України. Як стратегічні партнери, США та Україна тісно співпрацюють з широкого кола питань, що становлять спільний інтерес, відповідно до положень Дорожньої карти.

Ця співпраця має базуватися на спільних цінностях та взаємних інтересах, включаючи сприяння економічній свободі та демократії, безпеці, зміцненню верховенства права, сприянню інноваціям та технологічному розвитку та розвитку системи охорони здоров'я.

Перший напрямок співпраці – поглиблення інтеграції України до європейських, євроатлантичних та світових інституцій. У цьому контексті Україна продовжить поглиблювати співпрацю з Північноатлантичним альянсом та проводити скоординовану інформаційну кампанію щодо НАТО, а також продовжуватиме активно підтримувати міжнародні миротворчі операції, включаючи допомогу в рамках Спільної операції Африканського Союзу та ООН у Дарфурі. Що стосується Сполучених Штатів, вони продовжуватимуть підтримувати прагнення України до членства в НАТО [52].

Другий напрямок транснаціональної співпраці – це зміцнення верховенства права в Україні, підтримка реформи правової системи, правоохоронних органів та структур безпеки, а також посилення заходів щодо боротьби з корупцією та торгівлею людьми.

Україна продовжить впроваджувати законодавство у сфері судової реформи, впровадження антикорупційних реформ за підтримки «Порогової програми» корпорації «Виклик тисячоліття». США пропонують додаткові програми допомоги для зміцнення верховенства права, надання технічної допомоги та допомоги Україні в проведенні тренінгів для українських суддів та експертів з питань протидії торгівлі людьми та посилення захисту свідків [4, с.115].

Третім пріоритетом українсько-американського співробітництва є покращення інвестиційного клімату в Україні та сприяння тісному економічному та торговому співробітництву. У даній галузі, з метою сприяння зростанню торгівлі та інвестицій, Україна впровадить чітку систему реєстрації, ліцензування і митних процедур, зробить прозорим механізм реалізації прав власності та покращить адміністрування податків. США та Україна співпрацюватимуть у сфері розв'язання невіршених бізнесових проблем.

У сфері розвитку енергетичної безпеки України, покращення енергоефективності, диверсифікації джерел постачання, прозорості ринку, Сполучені Штати та Україна поступово інтенсифікують енергетичний діалог, у тому числі в рамках Двосторонньої робочої групи з питань енергетичної безпеки, а також визначені для започаткування тристороннього діалогу з енергетичної участі України, США та Європейський Союз [49].

Україна готова взаємодіяти в рамках широкого спектра програми, насамперед тим, що заохочують співпрацю між недержавними організаціями обох країн в галузі освіти, місцевого самоврядування, розвитку незалежних ЗМІ, вдосконалення управління, охорони здоров'я та довкілля тощо. Заради цього Україна скасувала візи для громадян США і сподівається на відповідні кроки з лібералізації візового режиму для українських громадян з боку американської сторони. Складаються дружні угоди щодо активації наших контактів з Українським Союзом США.

Протягом періоду свого президентства Дж. Буш приділяв багато уваги активізації співробітництва з Україною. Ці кроки пояснюються визнанням важливих ролей нашої держави в регіональних системах безпеки, важливістю підтримки інтеграційних цілей України в контексті американських зовнішньополітичних інтересів на європейських континентах [6, с. 15].

Наступним кроком після підписання Дорожньої карти стали переговори про підготовку та підписання Хартії про стратегічне партнерство. Документ було

підписано у Вашингтоні на зустрічі Міністра закордонних справ Володимира Огризка з держсекретарем Кондолізою Райс. У документах було визначено провідні галузі українсько-американського співробітництва та підтверджено заяву американської сторони про підтримку України в її прагненні приєднатися до Північноатлантичного альянсу.

Хартія про стратегічне партнерство розкриває широке коло співпраці співробітництва у різних галузях, що включає економічний розвиток та оборону, та містить гарантії Сполучених Штатів щодо підсилення навчання та споживання української армії через програми НАТО.

Надаючи підтримку Україні, як стратегічному партнеру, та підтримуючи її у справі виведення Чорноморського флоту РФ із Криму, США пропонується відкрити там своє дипломатичне представництво з питань сприяння економічному розвитку Криму та мінімізації негативних наслідків такого рівня для регіональної інфраструктури.

Датський документ підтримує безпеку Сполучених Штатів Америки та України та реалізацію планів розвитку. Документ підтверджує гарантії безпеки, які були зафіксовані в тристоронній заяві президентів України, США та Російської Федерації від 14 січня 1994 року, а також Будапештському меморандуму про гарантування безпеки від 5 грудня 1994 року у зв'язку з об'єднаннями України до договорів про нерозповсюдження ядерної зброї [2, с.25].

Друга частина хартії присвячена обороні та безпеці. Вона заявляє, що партії зацікавлені у сильній, незалежній та демократичній Україні. Поглиблення інтеграції до європейських структур є взаємним пріоритетом. У цьому ж розділі наголошується, що Україна буде членом Північноатлантичного альянсу. Сторони висловили бажання поглибити співпрацю між Україною та США у питаннях оборони та безпеки, щоб уникнути глобальної загрози всесвітній стабільності, що відповідає всім інтересам сторін та регіону в цілому. Визнаючи зростаючу

загрозу розповсюдження зброї масового знищення, Україна та США взяли на себе зобов'язання боротися з розповсюдженням зброї масового знищення та небезпечних технологій, дотримуючись міжнародних стандартів нерозповсюдження та ефективно впроваджуючи та посилюючи контроль за експортом [45].

У третій частині наголошується, що Україна та США мають намір розширити співпрацю для підтримки створення робочих місць, економічного зростання, економічних реформ та лібералізації, розвитку ділового середовища, сприятливого для бізнесу та інвестицій, та покращення доступу до ринків товарів та послуг. Україна та США домовились розпочати кілька ініціатив у цьому напрямку. Сторони провели перше засідання українсько-американської ради з питань торгівлі та інвестицій 2 жовтня 2008 року в Києві.

США продовжують підтримувати кроки України щодо виконання зобов'язань СОТ та зусиль щодо посилення захисту інвесторів. Інші сфери, в яких планується активізація спільних дій, включають розширення доступу до світового ринку, розв'язання невирішених суперечок та сприяння захисту прав інтелектуальної власності.

Розвиток Дорожньої карти пріоритетів українсько-американського співробітництва започаткували діяльність двосторонньої групи з питань енергетики. У відповідності до декларацій Саміту США-ЄС від 10 червня 2008 року сторони мають розмір поглибити тристоронній діалог з Європейським Союзом щодо посилення енергетичної безпеки.

Важливим напрямком економічних відносин визнано співпрацю у партнерстві між державними та приватними секторами в регіонах України, спрямованого на підтримку малого та середнього бізнесу [5, с.415].

Рівень стратегічного партнерства був безпрецедентним протягом усього існування України, високий, але це в основному через надзвичайні обставини, наприклад, війни на сході. Водночас США наполягають на реформах,

у тому числі ключовою є боротьба з корупцією. Про це заявляє науковий керівник Василь Сушко. Інститут євроатлантичного співробітництва, 2016 р. стане лакмусовою паприкою Американсько-українських відносин[36, с. 143].

Щоб поглибити відносини з українською владою, потрібно не лише пропонувати власні варіанти, а й робити конкретні кроки для цього, наприклад, впровадження реформ, на яких наполягають американські політики: розпочати боротьбу з корупцією, змінити Генерального прокурора тощо. Ці фактори обмежують стратегічне партнерство, послаблюють Україну як державу.

І. Бекешкіна, директор фонду «Демократична ініціатива», стверджує, що, різко впало позитивне ставлення громадської думки до Росії, а також позитивно зросло ставлення до США[36, с.137]. Незважаючи на відмову Вашингтона у підтримці України, українці вважають США другом і союзником у війні проти Росії.

Аналіз стану двосторонніх відносин між Україною та Америкою 2013–2016 рік показує, що вони розвивались плідно, але не завжди ефективно. Принциповий недолік моделі стратегічного партнерства, який виник між ними, проявляється в тому, що США та Україні бракує усталеної форми співпраці та цінностей, асиметрії в системах стратегічних пріоритетів обох держав.

2017 рік приніс для України як позитивні, так і негативні події, але якщо порівняти його з 2016 роком, то для нашої країни він був не таким важким, як попередній, незважаючи на кількість політичних скандалів, що відбулися пізньої осені та на початку зими. Наприкінці 2016 року більшість громадян в Україні, а також у Європі та США були шоковані несподіваною перемогою Трампа на президентських виборах, риторику та деякі його передвиборчі обіцянки сприйняли досить негативно. Його вважали майже проросійським кандидатом через його твердження, що Сполучені Штати виграють лише в тому випадку, якщо матимуть хороші стосунки з Росією, що вони закликають скасувати антиросійські санкції та пообіцяли переглянути відносини з НАТО та ЄС [52].

Екс-президент України П. Порошенко назвав відносини зі Сполученими Штатами Америки хорошими, незважаючи на деякі розбіжності.

Як відомо, у Давосі не відбулася зустріч П. Порошенка з Д. Трампом, натомість Президент України зустрівся з держсекретарем США Р. Тіллерсоном і обговорив з ним питання розміщення миротворчого контингенту на Донбасі.

Глава українського МЗС П. Клімкін знову заявив, що українсько-американські відносини знаходяться на піку. «Я думаю, що це справжні стосунки між союзниками. Минулого року було багато контактів, включаючи контакти високого рівня. Я хочу сказати, що характер усіх контактів був справді доброзичливим, а не лише союзним: зміст та атмосфера», - підкреслив глава МЗС.

Другим важливим аспектом, за його словами, є співпраця у сфері безпеки: навчання, постачання військової техніки, включаючи кілька ключових рішень, включаючи постачання в Україну смертоносної зброї. «Це має важливе символічне значення, але також дуже важливе практичне значення: воно дає Росії безумовний сигнал про те, що все, що Росія безумовно робить і, безумовно, планує, буде відкинуто навіть за допомогою американської зброї», - сказав П. Клімкін [52].

Третім аспектом співпраці США з Україною стала публікація нового пакету санкцій США проти Росії. «Дуже важливо тиснути на Росію, щоб вона працювала над звільненням Донбасу та Криму», - сказав він.

Посол України в США В. Чалий також вважає, що відносини між США та Україною динамічно розвиваються і мають неабиякі перспективи. Зокрема, на зустрічі із заступником міністра з консульських питань К. Рішем, він розповів про пріоритетні напрями українсько-американських двосторонніх відносин.

За словами В. Чалого, на тлі динамічного розвитку відносин між Україною та США в політичній, економічній та безпековій сферах важливим є подальший розвиток міжлюдських контактів, лібералізація режиму та робить конкретні

кроки в цьому напрямку. За повідомленнями ЗМІ, під час зустрічі сторони обговорили подальшу лібералізацію візового режиму між Україною та США, забезпечення прав та інтересів усиновлених дітей українських громадян у США, а також питання захисту прав українських громадян. Ріш висловив готовність активізувати двосторонній діалог [50].

У відомстві закордонних справ України сподіваються, що Вашингтон продовжить робити кроки для підтримання суверенітету і територіальної цілісності України, зокрема передбачені положеннями Закону «Про протидію противникам США за допомогою санкцій».

Однак невідомо, як це вплине на американо-українські відносини, оскільки Росія стверджує, що такі дії американців не зможуть росіян підкоритися фундаментальній проблемі. А Крим і Донбас – це надто принципові проблеми. Зокрема, Росія більше не виключає можливості розгортання миротворчої місії ООН на всьому Донбасі, включаючи російсько-український кордон, але продовжує наполягати на врахуванні інтересів керівників ОРДЛО. За словами Спеціального представника США в Україні К. Уокера, існує бажання бачити ширший мандат миротворчих сил, ніж просто захист спостерігачів, включаючи доступ до всієї зони конфлікту, включаючи міжнародні кордони [50].

Після перемоги Володимира Зеленського на президентських виборах навесні 2019 року, Курт Уокер в інтерв'ю угорському інтернет-ЗМІ Valasz Online, наголосив, що найкращим способом врегулювання конфлікту є розробка пропозиції щодо направлення миротворчої місії ООН на Донбас та продовження реформування Києва.

28 травня, через тиждень після вступу на посаду Володимира Зеленського, Курт Волкер відповів на запитання світових ЗМІ та пояснив політику США щодо України після президентських виборів та бачення США донбаської угоди. Уокер, який описав боротьбу з корупцією як одне з головних завдань нового українського керівництва, уникав оцінки діяльності колишнього керівництва та

причин поразки Порошенка на виборах, заявляючи, що він «провів велику роботу з трансформації України» [49].

Крім того, у своїх відповідях Уокер дійсно представив Володимира Зеленського як наступника реформ, ініційованих Петром Порошенком, але закликав до їх ще більш значного впровадження. Значна частина висловлювань Курта Уокера стосувалася конфлікту на Донбасі та шляхів його вирішення. Уокер заявив, що реалізації Мінських домовленостей, «Україна не може зробити більше, ніж вже зробила», і назвав причину конфлікту «російською окупацією».

Наприкінці травня в Палаті представників США був представлений законопроект про підтримку України в захисті її незалежності, суверенітету та територіальної цілісності. Ключовим моментом законопроекту було положення про можливість надання Україні привілейованого становища головного союзника поза НАТО, який діятиме до можливого вступу України до НАТО. В даний час цей статус мають 16 держав, включаючи Австралію, Ізраїль, Японію, Південну Корею та Пакистан. У разі затвердження законопроекту протитанкові, протикорабельні та зенітні системи можуть бути включені до переліку американської зброї, що надається Україні [52].

Тим часом Дональд Трамп запросив Володимира Зеленського відвідати Вашингтон. Ще одним підтвердженням прагнення адміністрації США різко активізувати роботу в українському напрямку та, водночас, посилити контроль за нею стало прибуття нового керівника дипломатичної місії США до Києва.

8 листопада 2020 року в ефірі українського ток-шоу «Свобода слова Савіка Шустера» пролунав коментар посольства США про виділення Україні з 2014 року більше 4,1 млрд доларів. Також в американською дипмісією відзначено, що Київ виробив три суверенних гарантії займів на 1 млрд доларів для забезпечення стабільності економіки та більше 41 мільйона доларів на боротьбу із корупцією.

19 грудня 2020 року президент України Володимир Зеленський в інтерв'ю американській газеті The New York Times висловив вдячність США, які

продовжують надавати колосальну підтримку Києву та залишаються стратегічними партнерами України. Водночас Зеленський висловив надію на зміцнення американсько-українських відносин після приходу Джозефа Байдена до влади в США [55].

2.2 Негативний вплив «кольчужного скандалу» на формування політичного іміджу України в США.

У 2002 році Сполучені Штати звинуватили Україну у постачанні Іраку радіо розвідувальних станцій «Кольчуга». Влада США отримала інформацію про можливі поставки із звукозаписів, зроблених колишнім працівником державної охорони України Миколою Мельниченком.

На касетах Мельниченка був запис, на якому президент Леонід Кучма особисто наказав передати станцію Іраку. Коли вибухнув скандал, США заморозили фінансову допомогу Україні (54 млрд доларів) і погрожували санкціями, якщо буде доведено продаж Кольчуги. Україна спростувала всі звинувачення.

Скандал значно погіршив відносини України зі США, але американська сторона не змогла фактично продати «Кольчугу»???? Як ???. Пізніше Сполучені Штати визнали, що реальних доказів того, що системи були передані Іраку, не існує, і що це може бути лише питанням намірів.

Саме тому під час конфлікту навколо острова Тузла у 2003 році, США досить спокійно реагувала на втручання та захоплення території Криму Росією. Ця денонсація – це був виклик на державному політичному рівні Російської Федерації до України.

2003 рік, оголошений Леонідом Кучмою та Володимиром Путіним «Роком Росії в Україні», раптово набув буквального значення в останньому кварталі, особливо в Криму.

Наприкінці вересня Росія, не повідомивши про це Україну, розпочала будівництво дамби з російського півострова Таман на український острів Кос Тузла, в Керченській протоці між Чорним та Азовським морями.

Без відповіді керівництва сусідньої держави Україна назвала дії Росії ворожими і висловила занепокоєння з приводу можливих порушень її територіальної цілісності, деталізуючи ситуацію іноземних дипломатичних представництв в Україні та нагадуючи про обіцянки багатьох країн гарантувати її територіальну цілісність в обмін на ядерну капітуляцію, включаючи Російську Федерацію[56].

На невеликому острові між Кримом та Тамане, Україна швидко розгорнула прикордонний пункт та розпочала військові навчання із застосуванням винищувачів та ракет.

Уже до грудня на острові була відкрита стаціонарна прикордонна застава, обладнана й укомплектована особовим складом.

У жовтні Росія нічого не змінила, заявивши, що дамба є необхідним заходом для збереження екології Краснодарського регіону (Кубані), керівництво якого нібито розробило проект. Тоді українські екологи занепокоїлись. По-перше, риба, яка емігрувала з Азовського моря до Чорного моря і назад, не могла користуватися звичним шляхом міграції. По-друге, острів Кос Тузла почав змиватися в море, і Україна, посилаючись на експертні висновки компетентних органів, оголосила небезпеку екологічної катастрофи в регіоні через дамбу, яка забила протоку.

Тим часом, кубанський губернатор заговорив про історичні зв'язки і споконвічні російській землі, до яких нібито належить й український острів. Офіційно Росія також заявила про спірність статусу Тузли, однак не змогла

надати документів, що підтверджують приналежність острова до російської території [50].

Будівництво «сварки зварних швів» було зупинено 23 жовтня за 102 метри від державного кордону України, після домовленості президентів України та Росії. В кінці грудня губернатор міста Кубані заявив, що будівництво завершено, а не зупинено, і що новозбудована набережна планує зберегти екологію Краснодарського регіону.

У багатьох переговорах на високому рівні з Україною Російська Федерація заперечувала будь-який зв'язок між проектом Керчі та багаторічними українсько-російськими переговорами щодо розподілу азово-керченських вод, які є стратегічно важливими для Росії, та заперечувала твердження про тиск щодо вирішення питання щодо України [49].

Однак однією з віх цього року стало підписання угоди президентами Леонідом Кучмою та Володимиром Путіним про спільне використання Азовського моря та Керченської протоки. Документ також передбачає підписання чергової угоди про встановлення державного кордону між Україною та Росією в Азовському морі.

Стаття з журналу «Юридична практика»

«НАТО має втрутитися у конфлікт через будівництво дамби на українському острові Тузла в Росії, заявив Джеймс Шер, експерт з оборони Британської академії оборони».

На його думку, країни НАТО і США не повинні трактувати це питання (конфлікт у Тузлі) як двостороннє питання, оскільки воно торкається основних питань суверенітету та територіальної цілісності України.

«Перша реакція Заходу на цей конфлікт невтішна. Я сподіваюся, що це зміниться», - сказав експерт, додавши, що якщо західні країни не змінять свою позицію, Україна може порушити обґрунтоване питання щодо ефективності

членства в НАТО. «Чому Україна планує стати членом НАТО, якщо Захід не гарантує безпеку?», - запитала Шер [49].

Він заявив, що головною метою членства в Альянсі для кожної держави було те, що подібні проблеми повинні вирішувати всі члени НАТО, а не одна країна. Експерт додав, що угода про партнерство та мир, підписана Україною кілька років тому, також гарантує державну підтримку НАТО.

За словами Шера, Росія завжди хотіла, щоб країни Заходу та США визнали, що територія країн СНД є виключно сферою інтересів Росії. «Захід і США ніколи цього не визнавали, але якщо вони не будуть діяти більш рішуче, Росія посилить свій вплив у регіоні, включаючи Україну», - підсумував експерт».

2.3 Помаранчева революція та «Революція Гідності» як переломні моменти у формуванні іміджу України та Сполучених Штатах.

Наслідки Чорнобильської катастрофи, та формування політичного іміджу держави.

Чорнобильська трагедія показала небажання керівництва держави підпорядковувати політичні інтереси гуманістичним цінностям життя та здоров'я людини. Керівництво партії не відмінило першотравневу демонстрацію, щоб довести, що небезпеки радіації немає. Сотні тисяч людей, включаючи школярів, були депортовані на Хрещатик через п'ять днів після аварії. Наступного дня в усіх газетах було повно урочистих новин.

Після аварії на Чорнобильській АЕС українська діаспора продемонструвала високий громадянський статус та активність у світі. Він організував демонстрації, готував звернення до західних урядів та збирав матеріали про трагедію. У вересні 1986 р. Іноземне керівництво Української загально визвольної ради доклало значних зусиль для передачі Чорнобильської проблеми ООН.

Чорнобильська катастрофа стала одним із каталізаторів розпаду СРСР. Спроби Москви приховати правду про її наслідки, недостатні заходи безпеки та допомога жертвам похитнули віру в «гуманність» комуністичної ідеї навіть серед найбільш відданих прихильників. Радянська влада виявила очевидну безвідповідальність за долю людей.

У післяаварійний період активізувались екологічні та національно-демократичні рухи, особливо в Україні. 26 квітня 1988 року в Києві відбулася перша несанкціонована демонстрація під гаслами – «Геть АЕС з України», «КУК - для України без ядерної зброї», «Ми не хочемо мертвих зон», «АЕС - для референдум», «Промисловість, земля, вода» – під екологічним контролем.

У багатьох регіонах на сході та заході люди протестували проти будівництва нових та експлуатації старих АЕС. Саме навколо проблеми ядерної катастрофи виникли перші громадські організації, які стали політичними силами, такими як Зелений світ та Чорнобильський союз.

У різні часи філософи справедливо сперечалися і сперечаються що будь-яке явище (соціальне, біологічне, хімічне тощо) не може виникнути і існувати без конкретної причини, які його ведуть. Революції не є винятком, які відбувались у світі в різні часи, і серед них – українська «Помаранчева революція» наприкінці 2004 року. Слід зазначити, що багато істориків, політологів, економістів міста та журналісти з різних країн відповідали на конкретні запитання. Деякі, зокрема, похідні причини події в Україні виходять із системи моральних цінностей [52].

Причиною масштабних протестів українців у листопаді 2004 року стала фальсифікація результатів президентських виборів, в результаті яких перемогу здобув кандидат у влади, тодішній прем'єр-міністр Віктор Янукович.

Вперше в історії України прихильникам головного кандидата від опозиції Віктора Ющенка вдалося відстояти результати виборів та довести факти про фальсифікації в суді. Верховний суд призначив повторні вибори під назвою

«третьої тур». У процесі 26 грудня 2004 року Віктор Ющенко переміг і став третім президентом України [52].

Важливість подій Помаранчевої революції для незалежної України важко переоцінити. Це була перша широкомасштабна акція протесту без значних зіткнень між опозиційними та провідними демонстрантами в таборах. Хоча технологи не намагалися спровокувати громадян на сутички, внаслідок чого події могли набути зовсім іншого напрямку, громадянам все ж вдалося відстояти свій вибір та продемонструвати єдність владі у досягненні поставлених цілей.

Показово, що Кремль вкрай негативно відреагував на події Помаранчевої революції, довго не визнаючи законності президентства Віктора Ющенка. Негативні наслідки цих подій також призвели до різних переговорів у таборі прихильників Віктора Януковича про можливу федералізацію країни. Найактивніші політики та прихильники Партії регіонів організували конгрес, на якому лідери Луганської, Донецької, Харківської та Одеської областей закликали до створення Південно-Східної Автономної Республіки Україна.

Західні політики з ейфорією вітали політичні зміни в Україні, які стали можливими завдяки Помаранчевій революції. У грудні члени Бундестагу особисто відвідали Київ і повернулись до Берліна з помаранчевими шарфами. Попереду штаб-квартири Християнсько-демократичного союзу розвівся помаранчевий прапор[50].

США привітали прихід Ющенка до влади в результаті Помаранчевої революції.

П'ятиденний візит Віктора Ющенка на президентські вибори в США на початку квітня 2005 року був описаний як «історичний» та «тріумфальний» в Україні. Перший візит українського лідера за кордон після здобуття незалежності вивів його відносини з Америкою на якісно новий рівень.

За результатами переговорів Ющенка з президентом США Джорджем Бушем було підписано спільну заяву «Нова програма для стратегічного

партнерства Україна – США». Вони заявили, що США підтримали пропозицію офіційно запросити Україну до участі у «посиленому діалозі» щодо вступу до НАТО. Буш також підтримав плани України щодо вступу до СОТ у 2005 році.

На Конгресі США Ющенко був визнаний національним героєм. Ющенко виступив із 40-хвилинною промовою у двох палатах Конгресу. У ньому він запевнив, що нова Україна поділяє євроатлантичні цінності, і запевнив, що вступ її країни до ЄС та НАТО «зміцнить» стабільність у всьому стратегічно важливому для США регіоні - від Варшави до Тбілісі та Баку.

Окрім президента Чехії Вацлава Гавела, жоден східноєвропейський політик, включаючи російських лідерів, не мав честі виступати в обох палатах Конгресу. Конгрес США з ентузіазмом сприймав майже всі ініціативи Ющенка.

Наймасштабніша подія в Україні відбулася у Вашингтоні біля пам'ятника Тарасу Шевченку, який був відкритий у 1964 році як символ майбутньої незалежності України від СРСР. Тисячі українців з усіх штатів прибули до Вашингтона на зустріч з Ющенком.

За даними Державного комітету статистики України, у 2005 р. Товарообіг між Україною та США досяг 2233 млн. Доларів США, а прямі інвестиції США - 1225 млн. Доларів. На кінець 2005 року, у 2005 році було понад 1300 компаній із капіталом США. на український ринок.

Зрештою, світ переживає змінену Україну, і ми можемо закріпити такі загальнолюдські цінності в нашій країні, як демократія, права людини, верховенство права та свобода ЗМІ. Поліпшення життя кожного громадянина України нерозривно пов'язане з притоком іноземних інвестицій, реалізацією великих міжнародних проектів. Україна здійснює збалансовану, послідовну та цілеспрямовану зовнішньополітичну діяльність, тому основні напрями її зовнішньої політики залишаються незмінними з часу проголошення незалежності у 1991 році [56].

З самого початку масових акцій протесту в Києві в листопаді - грудні 2013 року США підтримали опозицію у виконанні її вимог та чинили тиск на українську владу.

Через кілька годин після розгону Євромайдану в ніч з 29 на 30 листопада посол США Джеффри Пайетт відповів на своїй сторінці в Twitter: «Я все ще працюю над тим, щоб зрозуміти, що сталося, але, звичайно, я засуджую застосування сили проти мирних демонстрантів» [10, с.45].

11 грудня Майдан Незалежності у супроводі Джеффри Пайетт, заступника державного секретаря Вікторії Нуланд, відвідав демонстраційний табір Майдану Незалежності та роздав їжу демонстрантам. Напередодні Нуланд зустрілася з лідерами української опозиції та назвала цю зустріч плідною. Того ж дня Вікторія Нуланд зустрілася з Януковичем і сказала йому, що методи, використовувані владою для розгону протестуючих, є неприйнятними.

Наприкінці зустрічі Нуланд заявила, що Україна має шанс повернутися на шлях європейської інтеграції, і хоче, щоб Янукович пішов у цьому напрямку, а також відновила переговори з МВФ. Водночас прес-секретар Державного департаменту США Джен Псакі також вперше згадала, що адміністрація США розглядає кілька способів вплинути на ці події, включаючи введення санкцій проти української влади. Через півтора місяці, у січні 2014 року, Державний департамент США анулював американські візи для українських громадян, які, як вважають, причетні до примусового поширення Євромайдану в листопаді та грудні 2013 року [13, с. 46]

30 січня 2014 р. Прес-секретар Держдепартаменту США Дженніфер Псакі заявила на брифінгу, що, на думку США, президент України Віктор Янукович повинен продовжувати переговори з опозицією «для здійснення конкретних кроків до мирного врегулювання». За словами Дженніфер Псакі, за останні дні віце-президент США Джо Байден тричі розмовляв з Віктором Януковичем: «Ми закликали українську владу та опозицію забезпечити, щоб новий український

уряд зміг сприяти політичній єдності, економічному відновленню за підтримки МВФ та зустріти чай . - Це три моменти, які віце-президент Байден визначив на переговорах як важливі, коли уряд (Україна) розглядає наступні кроки» [15].

За словами Дженніфер Псакі, напередодні державний секретар США Джон Керрі провів відеоконференцію з лідерами української опозиції, під час якої міністр закордонних справ наголосив на безумовній підтримці демократичних зусиль українського народу щодо асоціації з Європою та привітав заяви цих опозиційних лідерів, захист демократії, прогрес до досягнення цілей мирного врегулювання та висловив занепокоєння повідомленнями про порушення прав людини. США вимагають від українського уряду створити юридичну комісію для розслідування цих злочинів та притягнення винних до відповідальності [52].

14 лютого Державний департамент США опублікував заяву із закликом сформуванню «багатосторонній технічній уряд в Україні з реальним розподілом повноважень та відповідальності, який може завоювати довіру українського народу та відновити політичну та економічну стабільність». Документ вітав оголошення звільнення всіх затриманих під час протестів як «важливий крок для зменшення напруженості та створення простору для мирного, ненасильницького вирішення політичної кризи в Україні».

З метою подальшого зміцнення довіри Міністерство закордонних справ закликала українську владу «припинити всі розслідування, арешти, затримання та переслідування демонстрантів та активістів громадянського суспільства у зв'язку з протестами проти Євромайдану».

21 лютого державний секретар США Джон Керрі пригрозив керівництву України масовим кровопролиттям на вулицях Києва, заявивши, що «народ України та міжнародне співтовариство притягнуть до відповідальності винних у тому, що сталося».

Він також зазначив, що демонстранти повинні здійснювати свої права мирно. Віце-президент США Джозеф Байден попередив президента України

Віктора Януковича, що США готові ввести нові санкції проти чиновників, відповідальних за насильство проти цивільних протестуючих. Байден рішуче засудив насильство і закликав Януковича негайно вивести всі сили безпеки – поліцію, снайпери, військові та воєнізовані підрозділи, а також «нерегулярні сили». Він також закликав до негайних і конкретних кроків для роботи з опозицією[52].

Європейська інтеграція, зокрема, означає:

- подальше політичне та інституційне зближення з ЄС та прогрес у напрямку досягнення кінцевої мети;
- вступ України до Європейського Союзу;
- адаптація українського законодавства до стандартів ЄС та Ради Європи як ключовий елемент інтеграції;
- поглиблення відносин України з НАТО як однієї з головних складових комплексної системи європейської стабільності та безпеки.

У рамках багатосторонньої дипломатії можна виділити такі пріоритетні напрями зовнішньої політики:

- забезпечення ефективної участі держави в діяльності міжнародних організацій;
- налагодження ефективної регіональної та субрегіональної співпраці, посилення ролі України в регіональних та субрегіональних організаціях, форумах та асоціаціях;
- активізація діяльності багатосторонніх угод у галузі роззброєння, включаючи ядерні заходи, заходи щодо зміцнення довіри, операції з підтримання миру та миру, режими безпеки та механізми контролю.

Після початку військового втручання Російської Федерації на українській території 27 лютого 2014 року світове співтовариство значною мірою засудило жорстоке втручання в Україну. Своєю позицію висловили майже всі впливові країни світу, а також Велика сімка – клуб країн, що мають найбільший вплив на

розвиток світової політики. Впливові міжнародні організації, в тому числі ООН, також відреагували на військове втручання.

1 березня 2014 року Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун закликав до повної поваги та збереження незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, а також до негайного встановлення миру та встановлення прямого діалогу між усіма сторонами для вирішення нинішня криза.

Намагання української сторони зупинити військову інтервенцію дипломатичними методами не дали бажаного результату. Не зважаючи на позицію більшості країн світу не визнавати законності «кримського референдуму», його організатори перенесли раніше оголошену дату з 25 травня на 16 березня.

15 березня в восьмий раз за останні два тижні відбулося засідання Ради Безпеки ООН. Зустріч ініціювала офіційний Київ. Основна проблема – ситуація в Україні та запланований сьогодні незаконний референдум у Криму. Майже всі держави підтримали резолюцію, запропоновану США, зупинити ескалацію конфлікту та вивести війська з півострова Крим, в результаті чого резолюція заблокувала агресивну державу проти України.

З країн світу російське військове втручання в Україну підтримується лише диктаторськими режимами Сирії, Венесуели, Куби та Північної Кореї. Майже всі європейські країни вважають агресію Росії військовим втручанням, і лише Сербія та Косово висловлюють занепокоєння конфліктом.

Колишні радянські республіки Центральної Азії, Узбекистан та Киргизстан засуджують дії Росії, а держави-члени Митного союзу, Білорусь та Казахстан, виступають за цілісність кордонів України.

Цікаву позицію серед країн світу зайняла Індія, яка засуджує збройний конфлікт, але не повністю визнає новостворене керівництво України та не визнає територіальних претензій.

Індія зацікавлена в економічному співробітництві з Росією. Росія підтримала Індію, коли її різко критикували за ядерні випробування в 1974 та 1998 роках, і втручалася в Кашмір та під час громадянської війни в Шрі-Ланці, щоб захистити тісно пов'язані групи [30, с. 5].

В результаті анексії Росією Автономною Республікою Крим та Севастополем членство Росії в організації було призупинено семи державами G8. США, Великобританія та Франція припинили військове співробітництво. У разі ворожнечі в Україні та насильства над кримськими татарами, Туреччина планує перекрити прохід російських кораблів через Босфор.

В даний час реакція країн світу, серед яких база політичних акторів позитивна для України, залишила за собою право переглянути свою позицію в разі загострення конфлікту.

Євромайдан, який згодом переріс у Революцію гідності, був багато в чому надзвичайною подією не лише для України, яка вже мала неодноразовий досвід масових протестів проти населення, але й для Європи. Відмова Віктора Януковича підписати угоду про асоціацію з ЄС стала першою ініціативою, яка вивела на вулицю тих, хто бачив майбутнє України у спільноті вільних та демократичних країн європейського субконтиненту. Життя чи навіть простіше, з високими зарплатами та пенсіями, гладкими та якісними дорогами, чистими містами. Водночас слід зазначити, що навіть пересічний українець певною мірою усвідомлював, що лише підписання Угоди про асоціацію не означає негайного покращення добробуту в Україні.

Йшлося, звичайно, про перспективи та можливості, які відкриваються для нашої країни – у сферах торгівлі, покращення якості товарів та послуг, що є необхідним результатом гармонізації нашого законодавства та наших стандартів з вимогами європейських Союз. Однак існують і європейські цінності. І як відомий український історик, інтелектуал Ярослав Грицак неодноразово

наголошував перед Євромайданом, виявляється, що цінності «можна розбити на хліб» безпосередньо впливають на рівень життя країни [56].

Після Революції Гідності Україна перестала сприйматися як країна в затінку Росії. Вона нарешті почала по-справжньому «існувати» у головах європейців, а вони неочікувано для себе «відкрили» її. Від екзальтації до упередження, і навпаки, саме так міняється образ сучасної України у сприйнятті європейцями.

Ставлення французів (і не лише французів) до України відповідає феномену «стрічки Мебіуса», коли можна спокійно переходити з одного боку на інший, від екзальтації до упередження, і навпаки. Як розповів Філіпп де Лара, у французів немає стабільного уявлення щодо подій в Україні, вони й не дуже добре розуміють геополітичну ситуацію. Окрім того, є багато міфів, які підсилюються російською пропагандою.

З одного боку, для французів Україна – це європейська нація, і зміни, які відбуваються, відповідають духові Європи, але, з іншого боку, події в Україні, відповідають найгіршим зразкам націоналістичних рухів.

Також двояким для них є сприйняття Майдану. Майдан як найкращий прояв громадянського суспільства, та Майдан, який нічого не змінив, бо Україна залишилася під владою корупції. Французи дивляться на Україну як на країну, де нарешті відбувається пошук власної політичної нації і це наче вдається, проте є присутньою небезпека розділення країни – лінгвістично, історично, конфесійно [54].

РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ У ПОЛЬЩІ

3.1 Спільні проекти України та Польщі у рамках НАТО та ЄС

Початок офіційних контактів України з ЄС можна прослідкувати у 1992 році, коли перші зустрічі європейського та українського керівництва відбулися через рік після проголошення Україною незалежності. У столиці України в 1993 р. було відкрито представництво Європейської комісії, а в 1994 р. Рада ЄС визначила цілі та пріоритети співпраці з Україною, а саме: підтримка в дотриманні прав людини; побудова демократичних інститутів та ринкової економіки, модернізація українського енергетичного сектору [64, с. 32].

Відносини ЄС з Україною базувалися на Угоді про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та Україною, що підписано у червні 1994 р. Та ратифікована у листопаді 1994 р. Угода включала щорічні саміти, засідання Ради співробітництва та комітетів, а також роботу відповідні комітети. Крім того, роль спільної зовнішньої політики та політики безпеки щодо України в контексті побудови демократичних інститутів, дотримання прав людини, переходу країни до ринкової економіки, розвитку хороших відносин із сусідами тощо. [62].

У 1994 році Рада міністрів ЄС визначила спільну позицію щодо цілей та пріоритетів співпраці з Україною. Рада висловила готовність ЄС розвивати та зміцнювати відносини з Україною з метою розвитку демократичних інститутів та сприяння контактам з МВФ. Протягом перших чотирьох років своєї незалежності Україна зробила чудову роботу з інтеграції до міжнародного демократичного співтовариства, включаючи приєднання до декількох міжнародних організацій та договорів, а в 1995 році стала членом Ради Європи. У квітні 1996 року президент України Леонід Кучма заявив Парламентській Асамблеї Ради Європи, що мета

України – стати членом ЄС. Пізніше, у червні 1998 р., Було прийнято важливий документ – Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу, в якій зазначено, що національні інтереси України вимагають затвердження її як впливової європейської держави, повноправного члена ЄС, яка вимагає «політика безпеки», економічний та правовий простір.

Далі було наголошено, що стратегія інтеграції України до Європейського Союзу повинна забезпечити входження держави в європейський політичний (у тому числі зовнішню та політику безпеки), інформаційний, економічний та правовий простір. Набуття статусу асоційованого члена ЄС на цій основі є середньостроковим головним зовнішньополітичним пріоритетом України і повинно бути, з часом, із набуттям повноправного членства в ЄС, країнами-кандидатами, які мають спільний кордон з Україною. [46].

«Східний вимір» (або «Східний вектор»), який розпочався у березні 1998 року, коли Польща у своїй декларації за власною ініціативою про розширення співпраці заявила про свою готовність брати участь у розробці такої політики [21].

Суть польської пропозиції полягає в необхідності визначення перспектив членства України в ЄС та надання Україні статусу країни з ринковою економікою: білоруські, молдавські та російські НУО; Європейська програма стажування для сприяння обміну випускниками університетів та молодими фахівцями; підтримка програм та відділів європейської інтеграції в університетах України; Європейський інвестиційний фонд для підтримки малих та середніх підприємств у Східній Європі [21, с.104–105].

Серед країн-кандидатів Польща зробила найбільше для реалізації політики та програм ЄС у Східному вимірі. Великобританія та Швеція також були особливо зацікавлені у формуванні нової східної політики ЄС. За ініціативою Консультативного комітету президентів України та Польщі у другій половині 1998 р. Участь взяли міністерства закордонних справ обох країн. Метою її роботи

було вивчення досвіду України щодо впровадження європейської інтеграції з польської сторони. На сьогодні, оцінюючи роботу цієї конференції, можна стверджувати, що вона посіла важливе місце в системі інституційних механізмів міждержавного співробітництва на рівні вищих державних органів.

У 2005 році Україна отримала статус ринкової економіки. З Брюсселем розпочалися переговори щодо спрощення та видачі віз, було підписано шість окремих угод та проведено близько 70 спільних заходів зі структурами ЄС. Значного прогресу було досягнуто у реалізації Плану спільних дій Україна – ЄС [44, с.13].

Роль Польщі в передачі досвіду іншим країнам та подоланні розриву між посткомуністичними державами регіону була важливою, що підтвердив президент Республіки Польща Л. Качинський у своєму виступі перед Генеральною Асамблеєю ООН 2006 року, підтримка східних сусідів реформи. Він підкреслив, що Польща проклала шлях для ринкової економіки та громадянського суспільства і має значний досвід у цих питаннях, і що Варшава також готова поділитися ними з країнами, які трансформували свою економіку та державні установи або мають намір розпочати такі реформи. [59, с.57]

Державні органи, лібералізація та регулювання економічної сфери відповідно до стандартів ЄС. Україні обіцяно вступити до Світової організації торгівлі (СОТ), яка визнає її статус вільної ринкової економіки. План дій Україна – ЄС включав стратегію розвитку відносин з Європейським Союзом в рамках ЄПС. Україна поступово адаптувала своє законодавство та інституційну структуру до стандартів ЄС, домагалася необхідних політичних та економічних реформ та проводила відповідну соціальну та екологічну політику. Це, у свою чергу, вимагало значного фінансування, яке не було доступне уряду. ЄС підтримав Україну у здійсненні положень, викладених у Плані дій, не лише політичними, але й фінансовими засобами.

Європейський Союз був одним з головних суб'єктів надання допомоги Україні. У період з 1991 по 2006 рік Європейське Співтовариство виділило 2,4 млрд. Євро на допомогу Україні. З 2007 року фінансування впровадження ЄПС для України здійснюється за допомогою нової фінансової установи – Європейського інструменту сусідства та партнерства (ЄІСП), який замінив чинні програми технічної допомоги TACIS та MEDA у країнах ЄПС та Росії [46 , с. 5].

На період 2007-2013 рр. ЄІСП мав спеціальний компонент для підтримки транскордонного співробітництва на кордонах ЄС. Однак існуючий характер та форми відносин з ЄС вже не підходили керівництву України. Виникло питання про укладення нового договору, який повинен бути логічним продовженням їх динамічного розвитку. Справа в тому, що існуючі рамки відносин між Україною та Європейським Співтовариством на початку 2007 року, закріплені в Угоді про партнерство та співробітництво та в Плані дій ЄС – Україна, базувалися на принципах партнерства. Така ситуація вже не відповідала інтересам української сторони.

Перехід відносин між Україною та ЄС на якісно новий вищий рівень інтеграції можна було б забезпечити шляхом укладення нової угоди у формі угоди про асоціацію. На Міжнародній конференції Форуму Європа-Україна у Вроцлаві у лютому 2007 року посол України у Польщі зазначив, що Європейська політика сусідства (ЄПС) є тимчасовою відповіддю на виклики, що стоять перед Європейським Союзом у зв'язку з безпрецедентним розширенням ЄС у 2004 р., ідея переходу відносин між Україною та ЄС у формі асоціації.

Вона окреслила можливості такої асоціації: по-перше, для подальшого поглиблення діалогу у політичній, соціально-економічній, енергетичній, безпековій, правовій, гуманітарній сферах тощо; по-друге, забезпечити більш глибоку економічну інтеграцію України до внутрішнього ринку ЄС з кінцевою метою створення спільного ринку із вільним пересуванням товарів, осіб, послуг та капіталу, і, по-третє, асоціація, передбачена новим договором, повинна бути

«динамічною». Ідея полягала не в тому, щоб брати приклад із «статичних» угод про асоціацію, які колись уклалися з країнами ЦСЄ та Туреччиною, оскільки вони базувались лише на одному конкретному ступені інтеграції – зоні вільної торгівлі чи митному союзі [34, с. 57–58].

Позиція України полягала у прагненні взаємодіяти з ЄС щодо «політичної асоціації та економічної інтеграції» [35, с. 85]. З практичної точки зору, Україна та Польща активно співпрацювали в рамках підготовки до асоціації між Україною та ЄС, створення зони вільної торгівлі, реалізації конкретних проектів.

Наприкінці березня 2009 року було підписано та впроваджено Протокол про намір Прем'єр-міністрів України та Республіки Польща співпрацювати у вдосконаленні системи інституційної підтримки європейської інтеграції України. [35].

Подальша співпраця між Україною та ЄС відбувалась в рамках ініціативи «Східне партнерство». Ця ініціатива була представлена Польщею (за підтримки Швеції) Раді ЄС у травні 2008 року та схвалена самою Радою ЄС у червні 2008 року усіма державами-членами ЄС. 20 березня 2009 року Рада ЄС остаточно схвалила пропозицію Сходу і оголосила про офіційний запуск ініціативи 7 травня 2009 року під час інавгураційного саміту в Празі. Під час саміту було прийнято спільну заяву, згідно з якою «Східне партнерство» доповнювало двосторонні договірні відносини між ЄС та кожною з країн-партнерів. Відповідно до бачення польської та шведської сторін, основними завданнями ініціативи є:

- подальше спрощення візового режиму та поступовий рух до його лібералізації;
- закриття глибоких зон вільної торгівлі;
- підтримка законодавчого процесу та зміцнення інституційного потенціалу країн-партнерів;
- підтримка регіонального розвитку через політику регіональної гармонізації ЄС;

- створення інтегрованої системи управління кордонами;
- співпраця у галузі енергетичної безпеки Схід базується на двосторонньому співробітництві Європейського Союзу з країнами-партнерами та багатосторонньому співробітництві.

Пропозиції України враховують, зокрема, положення про політичну асоціацію та економічну інтеграцію, ряд інших важливих положень. Виходячи з інтересів України, Схід цінний з кількох причин. Перш за все, сусідам Європи з ЄС пропонується практична допомога у впровадженні та зміцненні європейських цінностей та стандартів. Хоча формально «Східне партнерство» залишається частиною Європейської політики сусідства, ця ініціатива розмежує підходи зовнішньої політики ЄС до відносин із «південними» (неєвропейськими) та «східними» (європейськими) сусідами.

Міжурядова співпраця між Україною та Польщею у здійсненні євроатлантичних зусиль нашої країни є ефективною. У цьому контексті участь Республіки Польща в роботі Комісії Україна-НАТО та підписання Київською хартією про особливе партнерство між Україною та НАТО від 9 липня 1997 р. Києвом, Декларація про поправки 21 серпня 2009 р. і кілька рішень, про які варто згадати. Прийнята за результатами засідання Комісії Україна-НАТО на рівні глав держав та урядів (4 вересня 2014 р., Ньюпорт, Великобританія).

Закон передбачає, що політичні зобов'язання сторін на найвищому рівні – це розвиток «особливого та ефективного» партнерства, яке має сприяти стабільності та загальним демократичним цінностям у країнах ЦСЄ, а також основою для консультацій між Європою та Україною, НАТО в контексті євроатлантичної безпеки та стабільності, запобігання конфліктам, підтримка миру. Для забезпечення повного розвитку відносин між Україною та НАТО та імплементації положень Хартії Сторони домовляються про проведення регулярних засідань Північноатлантичної ради з Україною, як правило, принаймні двічі на рік у форматі Україна – НАТО. Тому його засідання регулярно

проводяться на рівні глав держав і урядів, міністрів закордонних справ та оборони, а також послів [49].

У квітні 2008 р., Зокрема, Німеччина та Франція не приєдналися до Плану дій щодо членства (MAP) під час форуму, проте в письмовій формі було зазначено, що двері Альянсу відкриті для України на чолі з Партією регіонів. Тоді ж Віктора Януковича було обрано Президентом України. Під час 15-го саміту Україна-ЄС у Києві в 2011 році сторони оголосили про завершення переговорів щодо майбутньої угоди про асоціацію, а в 2012 році текст майбутньої угоди був парафований керівниками переговорних груп Україна-ЄС 21 листопада 2013, за кілька днів до наради [46].

На саміті лідерів Східного партнерства 29 листопада 2013 року у Вільнюсі, де мала бути підписана угода, уряд Миколи Азарова несподівано вирішив зупинити процес підготовки до Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Відповіддю стало створення Євромайдану, до якого долучилися студенти та молодь, опозиційні депутати Європарламенту, журналісти, представники освіти та культури, підприємці та інші. У Києві та інших містах України проводились заходи на підтримку європейського вектора під гаслом «Українці за європейську інтеграцію».

Курс на європейську інтеграцію підтримали українські дипломати, особливо співробітник Посольства України в США. Революційні події в Україні в 2013-2014 роках закінчили політику режиму Януковича, метою якого є обмеження прав і свобод громадян, перешкоджати процесам європейської інтеграції. Внаслідок політичної кризи в Україні, щоб відновити курс на європейську інтеграцію в Україні, представники західноєвропейських країн запропонували розділити угоду на дві частини – політичну та економічну, які Україна повинна була підписати поступово [15].

16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європарламент одночасно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, яка фактично

заблокувала набрання чинності угодою майже на два роки. Як вихід із поточної ситуації, погодженої між Україною та ЄС, угода тимчасово застосовується з 1 листопада 2014 р. та набрала чинності 1 вересня 2017 р. Після її повторної ратифікації Нідерландами. ЄС, створений у 2014 році на рівні міністрів для регулярного політичного діалогу з питань політики між Україною та державами-членами ЄС [50].

На своєму першому засіданні 15 грудня 2014 року Рада асоціації створила інституційні рамки для поглибленої співпраці шляхом ухвалення Правил процедур Ради асоціації й Комітету асоціації та його підкомітетів. Рада асоціації складається із членів уряду України, одного боку, та членів Ради Європейського Союзу та Європейської Комісії – з іншого.

Вона функціонує в рамках регулярних засідань представників обох сторін за взаємною згодою й в межах визначених повноважень. Засідання Ради асоціації, згідно із ч. 2 ст. 461 Угоди про асоціацію, проводяться регулярно на рівні міністрів щонайменше один раз на рік, а також тоді, коли цього вимагають обставини. За взаємною згодою засідання Ради асоціації проводяться у будь-якому потрібному складі її учасників. Крім контролю і моніторингу застосування і виконання Угоди про асоціацію, Рада визначає будь-які важливі питання, що виникають в рамках цієї Угоди, і будь-які інші двосторонні або багатосторонні питання, що становлять взаємний інтерес.

Рада асоціації має власний регламент. Відповідно до мети поступового наближення законодавства України до права Союзу, Рада асоціації виконує роль форуму для обміну інформацією про законодавчі акти України та ЄС, як чинні, так і ті, що перебувають на стадії підготовки, а також про заходи з їх виконання, впровадження і дотримання [33, с. 140–141, 142].

Перше засідання Ради асоціації відбулося 15 грудня 2014 р. в Брюсселі, 17 грудня 2018 р., так само в Брюсселі, відбулося п'яте засідання Ради асоціації. У

питаннях концептуалізації євроінтеграційних прагнень України принципове значення має рішення України щодо відмови від позаблокового статусу.

23 грудня 2014 р. ВРУ прийняла рішення про відмову України від позаблокового статусу, який виявився неефективним у контексті забезпечення держави від зовнішньої агресії та тиску. Внесений Президентом України проект підтримала конституційна більшість народних депутатів України.

У рекомендаціях парламентських слухань на тему «Актуальні питання зовнішньої політики України», які відбулися на початку грудня 2016 р., визначено доцільність активізації законотворчого процесу, спрямованого на реалізацію стратегічного курсу України на набуття членства в ЄС і НАТО. У липні 2017 р. Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зовнішньополітичного курсу України» на характер еволюції європейської інтеграції, можна виокремити такі основні етапи співпраці ЄС із країнами, які не є членами цього об'єднання, але декларують свої наміри про членство, або ж реалізують відповідну євроінтеграційну стратегію:

- попередній – взаємне визнання стратегічних перспектив співробітництва та окреслення основних умов і критеріїв, які визначатимуть успішність реалізації євроінтеграційної стратегії для певної держави;
- підготовчий – виконання основних вимог у руслі політики європейської інтеграції відповідної держави та формування інституційної бази її подальшого співробітництва з ЄС;
- адаптаційний – адаптація до вимог та інституційних стандартів ЄС, імплементація низки нормативно-правових актів, що діють в ЄС, зокрема у відповідності з двосторонніми угодами та стратегічними документами, які визначають характер європейської інтеграції для кожної держави – партнера ЄС;
- інтеграційний – виконання процедур, пов'язаних із входженням країни-претендента на членство до ЄС.

Враховуючи динаміку євроінтеграційних змін, пов'язаних з еволюцією соціально-економічного розвитку України та РП, кожна із держав описані етапи європейської інтеграції проходила відповідно: попередній – Польща у 1989–1991 рр., Україна у 1991–2004-х; підготовчий – Польща у 1992–1998 рр., Україна у 2005–2013-х; адаптаційний – Польща у 1999–2003 рр., Україна, починаючи з 2014 р.; інтеграційний – Польща у 2004–2005 рр., а Україна лише починає рухатися до цього етапу [26, с. 18].

Із практичного погляду, короткостроковим пріоритетом для спільних українських і польських дипломатичних зусиль у ЄС має стати лобювання ідеї подальших відносин України–ЄС «після Угоди про асоціацію», яка б у короткостроковій перспективі включала повну інтеграцію в ринок ЄС – аж до перспективи вступу в Європейську економічну зону [15].

У політико-правовій площині імплементація Україною зобов'язань, що містяться в Угоді про асоціацію, має призвести, зокрема, до утвердження верховенства права, викорінення корупції, створення незалежних та ефективних судових та правоохоронних систем і реальної підзвітності органів влади [23, с. 170].

Польська сторона в цілому оцінює результати десятирічної роботи на Сході, і майбутній формат ініціативи пропонує розвиток у трьох окремих сферах: адаптація законодавства, інституціоналізація та галузева співпраця. У правових питаннях ДП приймає висновок щодо доцільності та можливості перегляду угод про асоціацію у форматі «UA +» з метою максимального пристосування цих угод до змін та майбутніх викликів, а також для подальшого посилення галузевої співпраці.

Польща також активно підтримує свою нову ініціативу щодо інституціоналізації Східного партнерства та створення окремого секретаріату організації (штатний розпис в Брюсселі та дипломати зі Сходу) та створення механізму поворотного головування для створення умов для більш глибоких

контактів з лідерами ЄС та інших європейських інституцій щодо планування та розробки політичного порядку денного; створення спільної зони подорожей, запрошення галузевих міністрів східноєвропейських країн регулярно брати участь у неформальних засіданнях галузевих рад ЄС (наприклад, країни ЄАВТ, які можуть відвідувати засідання Гімніха тощо).

Більш амбітні плани польської сторони – створення регіональної економічної зони для країн Східного партнерства, наприклад, СЕФТА, створеної країнами В4 напередодні вступу в ЄС. ДП має намір обговорити в більш детальні нові підходи до подальшої діяльності на Сході під час окремої зустрічі з усіма міністрами закордонних справ країн-учасниць цієї ініціативи та Польщі, запланованої на 2 жовтня 2019 р. З нагоди Варшавського форуму безпеки [60], Україна зараз проходить важливий майбутній етап формування європейської демократичної моделі розвитку суспільства та держави.

Протягом минулого року Україна отримала статус партнера з розширеними можливостями НАТО, наші пропозиції врахували у розробці стратегічної візії Альянсу до 2030 року, ми почали діалог щодо оновлення Угоди про асоціацію та долучення України до Європейського зеленого курсу. Проте ключові зміни відбулися на ментальному рівні. 2020 рік приніс фундаментальну зміну відносин України з Євросоюзом і НАТО.

У 2020 році інтеграція до ЄС і НАТО була об'єктом спільних зусиль президента, уряду і парламенту. Україна почали просувати справді масштабну адженду – попри коронавірус, пов'язані з ним економічні труднощі та, стриману позицію окремих членів ЄС щодо України.

3.2 Позиція Польщі щодо європейського спрямування України

У сучасній політичній ситуації відносини між Україною та Польщею пов'язані низкою факторів, такими як безпека, торговельно-економічне

співробітництво, трудова міграція та транскордонне співробітництво. Це незважаючи на той факт, що існує певна кількість політичних розбіжностей у певних політичних групах двох країн, і вони базуються головним чином на різних оцінках історичних подій або навіть трагічних аспектів в історії наших народів. Зрозуміло, що деяке погіршення двосторонніх відносин відразу привертає значну увагу ЗМІ не лише на національному, а й на міжнародному рівні, оскільки українсько-польські відносини завжди були пов'язані з питаннями Україна-НАТО, Угода про асоціацію Україна-ЄС та військовий конфлікт з Росією.

Тому фактор безпеки відіграє важливу роль у сучасних українсько-польських відносинах, але не сприяє економічному чи транскордонному співробітництву. Після вступу Польщі до НАТО та ЄС, а також до «Шенгенської зони», Україна повинна розраховувати на «взаємність» у відносинах між польськими партнерами лише в тій мірі, яка передбачена угодами між Польщею та ЄС-НАТО, а також відповідний контекст. двосторонні міждержавні угоди.

Однак адаптаційний період Польщі в ЄС та Шенгенській зоні приніс деякі нові виклики та загрози, а питання трудової міграції, контрабанди та нелегальної міграції торкнулись не лише національних інтересів Польщі, а й ЄС в цілому. Виходячи з нових викликів безпеці та потреби мінімізувати вплив цих заходів безпеки на розвиток економічних відносин, особливо на рівні сусідніх країн, Польща почала формувати в ЄС своє бачення поглиблення східної політики ЄС, яке згодом стало відоме як Східне партнерство ЄС.

Євроінтеграція є складовою частиною та стратегією розвитку України на шляху модернізації як цивілізованої держави з великим геополітичним потенціалом. За словами сб. Бжезинського, з яким важко не погодитись, – «Україна є важливим простором на євразійській шаховій дошці, вона є геополітичною віссю, оскільки саме її існування як незалежної країни допомагає трансформувати Росію. Без України Росія перестане бути євразійською імперією» [4, с. 46].

Однак Україна, як держава та суб'єкт міждержавних відносин, не існує, щоб будь-яким чином впливати на наших сусідів. Її головна мета –забезпечити національний інтерес, безпеку, добробут та процвітання власних мешканців. Це, перш за все, її зусилля щодо інтеграції до об'єднаної Європи. Зокрема, в Законі України «Про національну безпеку України» (2018) зазначено, що державна політика у сфері національної безпеки та оборони спрямована на захист: людей та громадян – їхнього життя та гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності; суспільство – його демократичні цінності, процвітання для сталого розвитку; держава – її конституційний порядок, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність; території, навколишнього середовища – від надзвичайних ситуацій (частина 1. ст. 3) [45].

Цей фактор є вирішальним у визначенні концептуальних основ українсько-польських міждержавних відносин в контексті європейської інтеграції. Республіка Польща є найсильнішим прихильником зусиль з питань європейської інтеграції. Його підтримка процесу євроінтеграції в Україні має першорядне значення в контексті, коли офіційна програма ЄС залишається чіткою перспективою членства України. Більшість держав-членів не виключають приєднання України в майбутньому, але наразі віддають перевагу розвитку двосторонніх та багатосторонніх відносин лише у форматі політики сусідства. Специфіка польського підходу полягає в спробі активно підтримувати створення політичних передумов для входження нашої країни до європейського співтовариства [60, с.161]

У 1990-х роках громадська свідомість активно формувала імідж Республіки Польща як «юриста» України для Європейського Співтовариства, а також держави з усіма можливостями та, що найголовніше, зацікавленою в підтримці інтеграції України до ЄС. Саме Польща в 1991 році була першою країною у світі, яка визнала державну незалежність України та встановила з нею дипломатичні відносини в 1992 році.

Польща послідовно проводила політику переорієнтації України на Захід та зміцнення зв'язку з нею, особливо через проблеми безпеки. Стратегія ЄС щодо вступу країн Центральної та Східної Європи до європейської інтеграції розвивалася повільно до середини 90-х років.

Українсько-польські відносини набули нового формату після травня 2004 р. У зв'язку з вступом Польщі до ЄС та після вступу до Шенгенської зони у грудні цього року. Польська сторона почала проводити більш активну політику інтеграції України до Європейського Союзу та НАТО. Після розширення ЄС політичний вплив на країни Східної Європи змінився внаслідок залучення нових держав-членів, які взяли участь у формуванні політики ЄС. Дві хвили розширення вплинули на конфігурацію геополітичної карти Європи, яка перетворилася на безперервний інтеграційний союз, відповідно Європейському Союзу довелося суттєво коригувати свою інтеграційну стратегію у відносинах із країнами, які стали його новими сусідами [58, с. 49 - 50]

Після розширення ЄС у 2004 р. Європейський Союз налагодив відносини з сусідніми країнами (включаючи Україну) в рамках нового зовнішньополітичного напрямку – Європейської політики сусідства (ЄПС). Його головна мета – «відповісти на різноманітні виклики та загрози безпеці ЄС, які створюють сусідні країни, а також уповільнити зростаючу кількість кандидатів на членство в його околицях. Хоча перший фактор однаково стосується всіх сусідів ЄС – на сході та на півдні, другий є актуальним лише у відносинах зі Східною Європою »[58, с. 25].

Ідея запуску спеціальної стратегії сусідства для східноєвропейських країн вперше була офіційно висловлена на Раді ЄС із загальних справ та зовнішніх зв'язків у квітні 2002 р. Ініціатива належала Великобританії та скандинавським країнам. Це була перша спроба сформулювати відповідь ЄС на виклик нової геополітичної реальності після розширення на схід у 2004 р.

Загалом було розроблено новий підхід, який враховує очікування східних сусідів, водночас переконуючи членів ЄС у необхідності поглиблення відносин із країнами ЄПС. Польща також звернула увагу на диспропорцію між південним та східним вимірами ЄПС, у яких відсутні багатосторонні механізми співпраці. Результатом цих заходів стало прийняття польсько-литовської пропозиції Європейської Ради в грудні 2007 р. Щодо розвитку південного та східного виміру ЄПС не лише на двосторонніх, а й багатосторонніх кордонах [30, с.40].

Після багатьох обговорень та дискусій між державами-членами та інституціями ЄС, під час яких нова Ініціатива сусідства для східноєвропейських країн стала політичною базою для 16 сусідніх країн Східної та Південної Європи, Європейська Комісія визначила концептуальну основу для нової стратегії: нові рамки відносин з нашими південними та східними сусідами "(2003) [379] та «Європейська політика сусідства. Стратегія»(2004) [33, с.25].

У січні 2003 р. Міністерство закордонних справ Польщі розширило концепцію стратегічного партнерства у без паперовому форматі. Слід зазначити, що *non-paper* не є типом документів, що використовуються в сучасних дипломатичній та політичній практиці. Це різновид знеособленості, такий документ, як правило, не має заголовка та однозначних підписів, але може містити технічні підпункти.

Використання цього формату документа дозволяє заявляти пропозиції у будь-якій формі, характеризуючи ситуацію в переговорах та подати нові пропозиції на розгляд іншої сторони. На практиці ці документи не розглядаються в офіційному форматі і використовуються як робочий матеріал, а також назва: «Польські пропозиції щодо майбутньої форми посиленої політики ЄС щодо своїх східних сусідів» [39].

Події Помаранчевої революції також позитивно позначились на ставленні поляків до українців. Так, згідно з опитуванням, проведеним Польським інститутом соціальних справ восени 2005 р. Відразу українців у польському

суспільстві впала з 65 до 34%, рівень підтримки довготривалого союзу між двома народами зріс із 61 - 82%, а кількість респондентів, які бажають бути членами України в НАТО та ЄС, досягла майже 80% [35, с. 119–122].

Нещодавно питання українських мігрантів до Польщі резонувало. У 2017 році українці отримали близько 81% усіх польських робочих віз, а загальна кількість українців, які працюють у Польщі, оцінюється у два мільйони. Динамічна економіка Польщі отримує вигоду від припливу української робочої сили, а українці, в свою чергу, мають можливість отримувати вищу заробітну плату в Польщі. Загальна сума коштів, яку працівники з Польщі направляють в Україну, оцінюється у 3 мільярди доларів на рік. Завдяки мовній, культурній та соціальній близькості, а також ліберальному польському законодавству, Польща стала головним напрямком для українських трудових мігрантів.

Польща та Україна мають схожі погляди на енергетичну безпеку в Європі. Диверсифікація поставок природного газу, забезпечення транзиту російського газу територією України, відкриття європейського ринку скрапленого газу зі США – все це в інтересах обох країн.

Однак у середньостроковій перспективі історія, ймовірно, залишатиметься основною проблемою двосторонніх відносин. Поступово історична дискусія знову перейшла від академічного середовища до політики – і залишиться там деякий час. Звернення до історії не пов'язані з конкретними політичними партіями чи лідерами. Це довгостроковий виклик, який є частиною широкомасштабного та поглибленого процесу, в якому країни взаємопов'язані та взаємозалежні.

І Польща, і Україна вжили заходів для погіршення ситуації. У квітні 2015 року Верховна Рада України затвердила так звані «Закони декомунізації», які передбачають відповідальність за тих, хто заперечує героїзм захисників України. Варшава зробила негативний крок, особливо з огляду на те, що закони були

прийняті того самого дня, коли президент Польщі виступив із промовою в Раді, наголошуючи на бажанні Польщі мати хороші відносини з Україною.

У двосторонніх відносинах політичний вимір історичних конфліктів, ймовірно, буде посилений. Поки що жодна зі сторін, здається, не готова до подальшого примирення. Крім того, політична еліта обох країн може навіть здатися корисною для посилення розбіжностей щодо національних символів. Однак у довгостроковій перспективі готовність прийняти розбіжності в думках та певний рівень взаємної довіри дозволять обом країнам отримати більше. Відправною точкою для такої стратегії може бути зосередження уваги на більш прагматичних питаннях і поступки в історичних питаннях, коли це можливо.

Безпека повинна бути зосереджена. Польща та Україна повинні реалістично оцінювати одне одного і глибоко розуміти свої інтереси, а українці повинні звертати особливу увагу на розбіжності в прийнятті загроз. Безпекове становище Польщі набагато краще, і порядок денний у сфері безпеки двох держав відрізняється, хоча й стратегічне бачення багато в чому спільне [53]

Україні потрібно прагнути радше прагматичної співпраці, ніж ідеологічної вмотивованої дружби. Для цього є широкі можливості: обидві країни сприймають одна одну як стратегічних партнерів та друзів, і у відносинах між ними немає серйозних причин для конфронтації. Україна може допомогти Польщі збільшити вагу Східного партнерства у спільних політиках ЄС; а Польща може далі підтримувати Україну на шляху до членства в НАТО та ЄС.

3.3. Зустріч А. Дуди та В.Зеленського як прорив у відносинах України та Польщі

Зрозуміло, що найсерйознішою – а насправді однією з важких – проблемою польсько-українських відносин є історичне питання. На важливість цієї теми вплинув той факт, що більша стосується аналізу історичних суперечок. Перш за

все, це оцінка подій, що відбулися під час Другої світової війни між поляками та українцями на Волині та Галичині. У Польщі немає суперечок щодо тлумачення цих подій. Без деталей польські історики сходяться на думці, що в 1943-1945 рр. УПА проводила навмисні етнічні чистки, спрямовані на виведення польського населення з цих районів. Під час цих злочинів було вбито близько 100 000 в основному цивільних осіб.

Внаслідок опору польських військ було вбито кілька тисяч українців, переважно цивільних. В Україні ці трагічні події оцінюються по-різному, ЗМІ та журналісти часто розглядають цю проблему як «конфлікт між польською та українською істинами». Однак це дуже неточно, оскільки насправді не існує «польської» та «української партій» при оцінці того, що сталося між двома націями.

В Україні є історики, які пишуть про Волинь як про «геноцид проти поляків» (зокрема відомий історик Ярослав Грицак). Серед західних істориків існують суперечки щодо того, чи слід називати Волинську трагедію геноцидом, але є загальна думка, що це була навмисна антипольська акція УПА (як, наприклад, американських істориків Тімоті Снайдера чи Джарета Макбрайда). Для сучасної України тема Волині незручна і її воліли б уникати, але Україна змушена відповісти через втручання Польщі. Як результат, Київ у своїй історичній політиці прийняв стратегію симетрії вини, засновану на переконанні, що існувала польсько-українська війна, під час якої обидві сторони вчинили подібні злочини.

Польща стала першою країною в світі, яка в 1991 р. визнала незалежність України, а наступні польські уряди послідовно підтримували молоду українську державу, її державність, зусилля у напрямку демократизації, європейської інтеграції. Поляки нагадували про українську справу на міжнародній арені в рамках неофіційного гасла «Україна - не Росія». Польща була також однією з небагатьох європейських країн, що у своїй східній політиці послідовно

дотримувалася лінії «Спершу Україна, а потім Росія». Варто також відзначити, що за даними соціологічних досліджень 87% поляків вважають Україну європейською державою, у той час так само думають лише 54% німців, 48% французів і 43% голландців.

У 2004 році Україна опинилася на межі цивілізаційного відбору на основі політичних пріоритетів основних західних кандидатів у президенти – Віктора Ющенка та проросійського Віктора Януковича. Крах досі пануючої доктрини про мультивекторизм, яка полягала в збалансуванні євроатлантичної та європейської систем цінностей, ставав все більш очевидним. Гострі погляди правлячої еліти України, відсутність економічних реформ, корупція, вплив олігархічних груп на політичні процеси, невизначеність та постійні зміни в основних зовнішньополітичних орієнтаціях України призвели до загрози євроатлантичної міграційної інтеграції [52].

«Помаранчевий» майдан як символ українсько-польського зближення. Після досягнення стратегічних цілей вступу до НАТО та ЄС Польща мала намір зробити «Східний вектор» одним із пріоритетів своєї зовнішньої політики. Активною зовнішньою політикою у цьому напрямку була підтримка зростання польського авторитету на Заході та забезпечення його ролі регіонального лідера серед держав Центрального та Східного регіону. Однією зі складових цієї політики стало декларування необхідності тісного діалогу та реальної реалізації формули стратегічного партнерства з Україною. Ці принципи були викладені в Стратегії національної безпеки Республіки Польща, затвердженій наприкінці 2003 року.

Водночас поляки хотіли бачити нашу державу стабільною, демократичною та тісно пов'язаною із Заходом з самого початку польських відносин з Україною, оскільки вони вважали це важливим фактором регіональної та європейської безпеки. У цьому відношенні, незважаючи на політичну та економічну нестабільність України, Республіка Польща взяла на себе зобов'язання

продовжувати підтримувати євроатлантичні зусилля нашої країни, зокрема наполягати на продовженні політики «відкритих дверей» НАТО та ЄС. Поштовхом до поглиблення українсько-польського партнерства стали події 2004-2005 років, які отримали назву Помаранчева революція [18].

Події на Майдані показали постійну геополітичну орієнтацію значної частини українського суспільства на європейські норми та цінності. Захист українців за демократичні свободи та власний вибір був натхненний не лише польською політичною та інтелектуальною елітою, а й руйнуванням багатьох стереотипів, які міцно вкорінилися у свідомість поляків. Боротьба українців за свою гідність та права співвіднесла польське суспільство із власними ідеалами боротьби часів «солідарності», і тому Україну стали сприймати як близьку і дружню країну.

Підтримка відчувалася на багатьох рівнях (уряді, громадськості, ЗМІ), а отже, в польському дискурсі закладена ідея про те, що революція Майдану в основному була результатом польської допомоги у вирішенні політичної кризи. Не відкидаючи внесок Польщі у компроміс, слід зазначити, що деякі польські вчені недооцінюють силу протестного потенціалу українського суспільства і розставляють події на Майдані як «фестиваль під політичними гаслами».

Польща є важливим стратегічним партнером України. Останнім часом про це говорять політики та аналітики по обидва боки кордону. Сьогодні Польща найбільше стурбована активізацією російських військ поблизу українського кордону.

Польська безпека безпосередньо залежить від України, вважає польський експерт з міжнародних справ Даріуш Матерняк.

Якщо видалити проблеми, які розділяють українців та поляків, з українсько-польського діалогу, а це, здебільшого, спільна історична пам'ять, то саме безпека об'єднує дві країни і вимагає спільних дій та посиленої співпраці. У Польщі я розумію загрозу і не хочу військових дій поблизу польсько-

українського кордону, говорить Оксана Юринець, народний депутат VIII скликання, співголова Групи дружби Польща-Україна, член Польсько-української асамблеї. За її словами, питання українсько-польського співробітництва повинні бути на порядку денному України завжди, а не лише під час візиту глави держави [54].

Трудова міграція та освіта. За різними даними, сьогодні в Польщі працює та навчається понад 2 мільйони українців. У 2019 році президент Зеленський оголосив про повернення українських трудових мігрантів в Україну, що є одним із його пріоритетів. Однак дедалі більше українських громадян прагнуть заробляти гроші за кордоном, особливо в Польщі, яка готова повністю підтримати європейські та євроатлантичні прагнення України. Про це заявив президент Володимир Зеленський після зустрічі з президентом Польщі Анджеєм Дудом у Варшаві. Особливе значення має спільна заява, підписана сьогодні лідерами України та Польщі щодо підтримки Варшавою європейських прагнень Києва.

«Наша двостороння зустріч завершилась сьогодні підписанням спільної заяви щодо європейської перспективи України, тобто членства в ЄС. У цьому контексті Польща завжди підтримувала Україну», - сказав Анджей Дуда на спільному брифінгу за результатами двосторонніх переговорів.

Крім того, за словами Президента України, під час переговорів польський колега вкотре наголосив на підтримці європейських та євроінтеграційних прагнень Української держави [55].

«Це дуже важливий сигнал. Я вдячний за те, що Польща на чолі з Президентом Дудою завжди захищає наш суверенітет та нашу територіальну цілісність і не підтримує окупацію українського півострова», – зазначив Глава держави.

Він також зауважив, що ті історичні питання, які існують між двома країнами, невдовзі будуть вирішені, оскільки цього прагнуть обидві

сторони.«Тому що ми дійсно один одного прекрасно розуміємо», – наголосив Володимир Зеленський.

ВИСНОВКИ

Одним з основних завдань сучасної держави є підтримка формування її позитивного іміджу, оскільки це відображається у реалізації політики захисту національних інтересів, досягненні зовнішньополітичних цілей та створенні атмосфери підтримки світу громада у міжнародній галузі.

Деякі вчені вважають, що сьогодні Україна має досить невизначену картину в очах міжнародного співтовариства. Як результат, вона втрачає дивіденди не лише у політичному просторі, а й у питаннях національної безпеки, економічного зростання, демократичних перетворень тощо. «Розмитий» образ України у світі та інформаційний вакуум про її можливий потенціал негативно впливають на розвиток співпраці високорозвинених країн з нашою державою [1, с. 107].

Створення позитивного іміджу України за кордоном є однією з важливих функцій не лише Міністерства закордонних справ України чи державних установ загалом. Правильно структуровані інформаційні потоки, спрямовані на іноземні цільові групи, які використовують усі інструменти державних установ та неурядових установ, сприяють ясності країни. Це матиме вплив, зокрема, на захист національних інтересів держави та поліпшення життя її громадян.

Українські державні органи неодноразово намагалися досягти програмних принципів популяризації України у світі. Наприклад, у 2003 році, під час президентства Віктора Януковича, було затверджено Державну програму забезпечення позитивного міжнародного іміджу України на 2003-2006 рр. В очах міжнародних партнерів сприйняття України як європейської держави. У 2009 році уряд Юлії Тимошенко прийняв державну цільову програму формування позитивного іміджу України до 2011 року.

На жаль, дві програми не змогли координувати зусилля по-справжньому всебічно, не в останню чергу через швидку зміну політичних обставин. Символічним скасуванням усіх потенційно корисних видів діяльності стало політично вмотивоване ув'язнення Юлії Тимошенко, що суттєво негативно вплинуло на імідж країни в очах європейських партнерів.

Під час російської агресії проти України вимоги до всебічної міжгалузевої роботи щодо правильного іміджу нашої держави набирали ваги. Ігнорування цих вимог може призвести не тільки до втрати іміджу, але і до дестабілізації держави та порушення нашої міжнародної суб'єктивності. Створення чіткої та зрозумілої національної чи державної історії допоможе ефективніше протидіяти російській пропаганді. Кремль хоче донести до світу абсолютно хибну картину України. Прикладами, якими може слідувати Україна в контексті протистояння Росії в інформаційній сфері, є Естонія, Грузія та, певною мірою, Фінляндія.

Сьогодні Україна стикається з іншими проблемами, які безпосередньо пов'язані з її сприйняттям світовою спільнотою та західними партнерами:

- продемонструвати чіткий і всебічний прогрес у державній реформі, в тому числі за підтримки західних партнерів та міжнародних організацій;
- надання інформації установам ЄС та окремим державам-членам про прогрес у виконанні Угоди про асоціацію Україна-ЄС, готовність до більш глибокої галузевої інтеграції;
- своєчасна інформація світовій спільноті, країнам-партнерам про всі аспекти гібридної агресії, що зазнала Україна, про порушення прав і свобод громадян України на окупованих територіях Росією. Це основа для формування консолідованої міжнародної підтримки боротьби з російською агресією;

– боротьба з російською дезінформаційною кампанією, спрямованою на дискредитацію України за кордоном та спотворення сприйняття ситуації щодо окупації української території.

Сьогодні Україна перебуває у відносно складній міжнародній ситуації, яка залишатиметься незмінною принаймні протягом декількох років. Оскільки Україна вразлива до багатьох викликів, не маючи союзників та довгострокової стратегії щодо найактуальніших питань безпеки, вона фактично реалізує та, ймовірно, буде проводити особливу зовнішню політику.

На наш погляд, для поліпшення іміджу України та вироблення відповідного вектору зовнішніх відносин політика країни перш за все повинна:

- ✓ поглибити політичну асоціацію та знайти компроміс для зміцнення політичної безпеки країни;

- ✓ сприяння міжнародній стабільності та безпеці на основі ефективної багатосторонності;

- ✓ посилення співпраці та міжнародного діалогу з питань міжнародної безпеки та антикризового управління, подолання корупції в країні;

- ✓ зміцнення поваги до демократичних принципів, верховенства права та належного управління, прав людини та основних свобод, включаючи права осіб, що належать до національних меншин, недискримінацію осіб, що належать до меншин, та повагу до різноманітності, та сприяння консолідації національних політичних реформ;

- ✓ посилення безпеки та оборони країни; просування принципів незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності кордонів.

Виходячи з європейського рішення, ми намагаємося якнайкраще використовувати досягнення розвинених демократій, зберігаючи свою

національну ідентичність. Спираючись на демократичні цінності, важливо розвивати почуття власної гідності, яке базується на надзвичайно багатій історичній спадщині та невичерпному потенціалі наших громадян.

У цьому плані може знадобитися досвід західного сусіда – Польщі. Наші країни дуже близькі, і обидві країни можуть вчитися одна в одній надзвичайно добре та корисно. У цьому контексті, у зв'язку з інтересом нашої держави, на перший план виходять питання розвитку цивілізації та посилення європейських інтеграційних процесів. Належна реалізація встановлених пріоритетів може також створити умови для перетворення країни-партнера в країну-кандидата на членство в ЄС у середньостроковій перспективі.

Головне – це індивідуальний підхід кожної країни і, звичайно, політична ситуація в ЄС. Питання вирішення долі тих країн, які прагнуть вступити до ЄС, але не мають необхідних політичних чи економічних характеристик, значною мірою залежить від них самих, їхньої волі та здатності проводити реформи відповідно до європейських вимог та стандартів.

На шляху до ЄС Україна зробила значні кроки і зіграла важливу роль у переході від Європейської політики сусідства до підписання асоційованого членства в ЄС. Польща, яка виступала захисником України в Європейському Союзі, зіграла важливу роль у цьому.

Розвиток стратегічного партнерства залишається одним із спільних пріоритетів зовнішньої політики України та зовнішньої політики ФП. Обидві країни значно збільшують свій внесок у формування Центральної та Східної Європи як стабільного та економічно розвиненого регіону. ДР є однією з небагатьох держав-членів, яка відкрито та послідовно підтримує Україну в рамках ЄС, особливо в контексті об'єктивного усвідомлення масштабу викликів та загрози з боку Росії.

Польща, яка зацікавлена в прогресі України до європейської інтеграції, зосереджує свою зовнішню політику на переконанні скептиків щодо подальшого

розширення ЄС та необхідності надання Україні перспективи повноправного членства в Європейському Союзі. Це було особливо помітно в переговорному процесі, який готується до підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС, підтримки швидкої ратифікації Угоди про асоціацію Україна-ЄС та запровадження безвізу для громадян України.

Для Польщі успішне виконання цих завдань мало велике значення з точки зору зміцнення позицій Республіки Польща в ЄС, а також збереження її позиції ключового гравця в Співтоваристві у східному вимірі політики ЄС.

Для Польщі успіх нашої країни у сфері європейської інтеграції є доказом ефективності українсько-польського стратегічного партнерства та його зростаючого значення в європейському масштабі. В даний час ЄС ставиться до України як до сусіда, а не як до реального кандидата, на найближче майбутнє.

Враховуючи, що Україна ще не виконала усіх умов для вступу до Європейського Союзу, це залежить від того, чи стане Україна членом ЄС, особливо від самої України, де створення інституційного середовища, яке відповідає європейським вимогам, відіграє вирішальну роль. І пояснив зміст та дію інституційних факторів модернізації українсько-польських міждержавних відносин негуманітарної сфери в умовах європейської інтеграції.

Тому для їх публікації слід застосовувати інтегративний підхід, заснований на методології неінституціоналізму, враховуючи досягнення сучасного теоретичного мислення та школи міждержавних відносин. Аналіз транскордонного співробітництва, європейських інтеграційних процесів тощо. Водночас проблема інституційних чинників модернізації міждержавних відносин між Україною та Республікою Україна в гуманітарній галузі залишається мало вивченою, і для їх вивчення необхідні подальші зусилля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алфьоров М. А. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945–1991 рр: монографія. Донецьк: Донецьке відділення НТШ ім. Шевченка, ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. 552 с.
2. Андрищенко С. В., Белесков М. М. Україна на зламі сучасних міжнародних процесів у 2015 р. Зовнішня політика України 2015: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник / за заг. ред. проф. Г. М. Перепелиці. Київ: Вид. дім «Стилос», 2016. С. 10–34.
3. Андрущенко Т. Європейська політика України: проблеми формування та реалізації (політологічний аналіз) 2003: автореф. дис... к. політ. н., спец.: 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Харків, 2003. 19 с.
4. Анхольт С. Бренд Америка / С. Анхольт, Джереми Хильдрет. – М. : Добрая кн., 2010. – 232 с
5. Артёмов І. В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України: монографія. Ужгород: Ліра, 2009. 520 с.
6. Бабкіна О. В. Деякі методологічні проблеми аналізу політичних трансформацій та політичного розвитку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання суспільно-політичних дисциплін. 2013. Вип. 11. С. 8–16
7. Бжезинський З. Незалежна Україна / З. Бжезинський / Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. – К. : Довіра: Генеза, 1996. – 942 с.
8. Бжезинський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / пер. з англ. О. Фешовець: Львів; Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
9. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина : [Монографія] / В.М. Бебик. – К. :МАУП, 2003. – 424 с.

10. Волкова В.В. Имиджология : Учебно-методическое пособие / В.В. Волкова. —Ставрополь : СевКавГТУ, 2005. – 168 с.

11. Виступ посла України в РП О. Моцика на інавгураційній конференції з питань імплементації проекту «Підтримка секторальних реформ в Україні – першочергові дії». 10 груд. 2007 р., м. Варшава. Вірю в європейське майбутнє наших народів: доп., виступи, інтерв'ю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Польща. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 85–88. 217

12. Виступ посла України у Республіці Польща О. Моцика на міжнародній конференції «Форум Європа–Україна». 23–24 лют. 2007 р., м. Вроцлав. Моцик О. Вірю в європейське майбутнє наших народів: доп., виступи, інтерв'ю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Польща. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 59–63.

13. Ганжуров Ю. Роль політичних комунікацій у формуванні громадянської свідомості / Ю. Ганжуров // Політичний менеджмент: наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. – 2010. – Спецвипуск. – С. 45–52

14. Голдмен С. Как создаётся имидж в американской политике / С. Голдмен // США: экономика, политика, идеология. –1990. – № 10. –С. 35–38.

15. Дискусійна записка українсько-польської діалогової групи. Пріоритетне партнерство: спільне бачення українсько-польських відносин / Фондація ім. Стефана Баторія; Міжнародний фонд «Відродження». [Електроний ресурс]Київ; Варшава, 2017. Верес. 15 с. Режим доступу: http://www.irf.ua/content/files/ua_pl__prioritytne_partnerstvo.pdf.

16. Денисюк С.Г. Імідж політичного лідера в контексті розвитку української політичної культури: особливості формування та механізми реалізації: автореф. дис ... канд. політ.наук. / С. Г. Денисюк . –Київ : Б.в., 2007 . –18с.

17. Держава // Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; редкол.: Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. – К. : Довіра, Генеза, 1996. – 942 с.

18. Дзялошинский И. Как создаются «герои» и «дьяволы» [Електронний ресурс] / И. Дзялошинский. – Режим доступу : <http://lib.rin.ru/doc/i/154416p.html>

19. Дубов Д. В. Політико-комунікативна безпека України у євроінтеграційному контексті: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 21.01.01 – основи національної безпеки держави (політичні науки) / Д. В. Дубов. – К., 2007. – 20 с.

20. Дузь О. Інформаційно-комунікаційні технології як складова парламентських виборів / О. Дузь // Політичний менеджмент. – 2009. – № 3 (36). – С. 153–163.

21. Ель-Шаманді С. Х. Аналіз законодавчого забезпечення українськопольського торговельно-економічного співробітництва. Публічне управління: теорія та практика. 2013. Вип. 4. С. 106–111.

22. Землюк В. П. Політична ідентичність в Україні в період кризи «розвинутого соціалізму» і здобуття державної незалежності: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / В. П. Землюк – К., 2007. – 18 с.

23. Зовнішня політика України 2015: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети: щорічник / за заг. ред. проф. Г. М. Перепелиці. Київ: Вид. дім «Стилос», 2016. 308 с

24. Інтернет партія України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ipu.com.ua>

25. Інструмент європейського сусідства і партнерства – нові можливості для України / під ред. Н. Андрусевич. Львів, 2008. 160 с.

26. Конвергенція в українсько-польському транскордонному регіоні: науково-аналітична доповідь / ДУ «Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» / Борщевський В. В., Притула Х. М., КуцабБланк К. Львів, 2017. 108 с.

27. Кононенко С. В. Форми політологічного розуміння міжнародних відносин: монографія / Сергій Кононенко ; НАН України, Ін-т всесвітньої історії. – К., 2012. – 889 с.

28. Копейка В., Веселая Н. «Восточное партнерство» в контексте євроінтеграційної політики України. Восточная Европа. Перспективы. 2011. № 1. С. 49–56.

29. Кривошеїн В.В. Політичний імідж як інструмент легітимації політичної влади: теоретико-методологічний аспект / В.В. Кривошеїн // Гуманітарний журнал. – 2010. – № 3–4. – С. 46–51.

30. Майборода О. М. Проблеми і перспективи національного конструювання в сучасній Україні / О. М. Майборода // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2013. – Випуск 4(66) (липень-серпень). – С. 4–13

31. Митко А. До питання ніукохи розробок в галузі іміджу та PR / А. Митко // Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку : [зб. наук. пр.]. Випуск 21. — Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – С. 136–140.

32. Моцик О. Ф. Діяльність Ради Асоціації між Україною та ЄС як інституційна складова здійснення зовнішньої політики України в контексті євроінтеграції. Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ужгород 22–23 квіт. 2016 р. Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2016. С. 140–142.

33. Моцик О. Ф. Східне партнерство – додатковий шанс на зближення з ЄС. Дзеркало тижня. 2009. 25 с.

34. Моцик О. Ф. Україна і Польща – стратегічні партнери. Політика і час. 2006. № 5. С. 4–9.
35. Набока С. В. Особливості розвитку суспільно-політичних процесів в Україні в 1991–2011 рр. / С. В. Набока // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. – К., 2011. – Випуск 53 (10). – С. 145–150.
36. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань: монографія / Лариса Нагорна ; К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 269 с.
37. Носова О. Институциональная система в Украине: проблемы и перспективы развития (теоретический подход) / О. Носова // Ойкумена: Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций. – Харьков, 2007. – Выпуск 5. – С. 18–29.
38. Петров О. Стратегії політичних сил на парламентських виборах 2006 року / О. Петров // Політичний менеджмент. – 2006. – № 1. – С. 18–26.
39. Повідомлення Комісії. Європейська політика сусідства. Стратегічний документ. Брюссель, 12.5.2004. [Електронний ресурс] European Commission. Режим доступу: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/strategy/strategy_paper_en.pdf
40. Політологія: терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці. Навчальний словник-довідник для студентів. Уклали: В. М. Піча, Н. М. Хома. – К., 2000. – 320 с.
41. Політологічний енциклопедичний словник. – К. : Генеза, 1997. – 400 с.
42. Політична історія // Політична енциклопедія / НАН України, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: Ю. Левенець (голова) [та ін.]; [упоряд. Ю. Шаповал]. – К. : Парлам. вид-во, 2011. – 808 с

43. Почепцов Г. Г. *Имиджология* / Г.Г. Почепцов. – 4-е изд. – М. : Рефл-бук; К. : Ваклер, 2004.— 576 с.

44. Промова посла України в Республіці Польща О. Моцика: «Україна і Польща в Європі». 14 трав. 2006 р., м. Ченстохова. Моцик О. Вірю в європейське майбутнє наших народів: доп., виступи, інтерв'ю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Польща. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 13–18.

45. Про національну безпеку України: Закон України. [Електронний ресурс]. № 2469-VIII від 21 черв. 2018 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

46. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: [Електронний ресурс] Указ Президента України № 615/98 від 11 черв. 1998 р. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/615/98>

47. Прудников Л. А. Политические технологии как фактор формирования имиджа Вооруженных Сил Российской Федерации: Автореф. дис. ... канд. полит. наук. – М., 2004. – 12 с.

48. Олейнов А. Г. Политический процесс сквозь призму экономической науки: комплексный поход / А. Г. Олейнов // Полис. – 2009. – № 4. – С. 53–71.

24. Михальченко М. Трансформація політичних інститутів України: новітні проблеми й тенденції / Микола Михальченко, Олександр Михальченко // Віче. – 2013. – №6. – С. 22–24.

49. Особливе партнерство України з НАТО. [Електронний ресурс] Міністерство закордонних справ України. Режим доступу: <https://nato.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/internationalorganizations/nato>

50. Рада асоціації. [Електронний ресурс] Урядовий портал. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-proasociaciyu/dvostoronni-organi-asociaciyi-ukrayina-yes/rada-asociaciyi> (дата звернення 13.08.2019).

- 51.Рябов С. Г. Політологічна теорія держави [Текст] / С. Г. Рябов ; Міжнародний фонд «Відродження». – К. : Тандем, 1996. – 239 с.
52. Американно-Українські відносини. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
- 53.Громадський простір. [Електронний ресурс] Українсько-Польські відносини: потенціал більший за проблему.– Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?focus=obraz-ukrajiny-za-kordonom-yak-strichka-mebiusa>
- 54.Сайт «Громадський простір». [Електронний ресур]. Образ україни за кордоном як «Стрічка мебіуса».– Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?focus=obraz-ukrajiny-za-kordonom-yak-strichka-mebiusa>
55. Сайт «Радіо Свобода». [Електронний ресурс] Репутація України у світі. –Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29107381.html>
- 56.Помаранчева революція. [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://maidanmuseum.org/uk/storinka/pomarancheva-revolyuuciya>
57. Помаранчева революція 2005р. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://www.zsu.gov.ua/year>
- 58.Сидорук Т. В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: монографія. Львів: ПАІС, 2012. 444 с
59. Солоненко І. Європейський Союз як промотор демократії: випадок Україна. Румунський журналі політичних наук. 2005. № 2. Р. 57–69.
60. Стрільчук Л. В. Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінець ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Луцьк: Волинські старожитності, 2013. 698 с.
- 61.Сцінар В.П. Аналітичний огляд літератури з проблем новітніх англомовних запозичень у лексико-семантичну систему української мови / В.П. Сцінар //Вісник Київського національного університету : Серія: Міжмовна та міжкультурна комунікація. – 2012. –Том 2. – № 1. – С. 23–29

62. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 черв. 1994 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_012

63. Формирование имиджа: стратегия, психотехнологии, психотехники/ Панасюк А. Ю. – 2-е изд., стер. – М., 2008. – С. 35 – 38.

64. Чорна Н. М. Історіографія українсько-польських взаємин 1990–2014-х рр.: автореф. дис. ... д. іст. н.: спец. 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Київ, 2015. 39 с

65. Шепель В. М. Человеческая компетентность менеджера./В.М. Шепель /Управленческая антропология. М., 2000. – 515 с.